

«HI HA MOLT D'ODI I SET DE VENJANÇA», ALERTA UNA RELIGIOSA MALLORQUINA

Cristians egipcis: víctimes de la violència

El 14 d'agost el brutal desallotjament de les acampades islamistes al Caire, que va deixar centenars de morts i va consternar la comunitat internacional, va encendre el foc de la violència sectària. Des d'aleshores, la minoria cristiana copta ha estat el blanc dels atacs dels islamistes. Esglésies, escoles o botigues propietat de cristians han patit les escameses de simpatitzants del derrocat president Mohamed Mursi, furiosos pel suport de la jerarquia copta al seu enderrocament. «Hi ha molt d'odi i set de venjança», denuncia a *Catalunya Cristiana* la religiosa espanyola Adela Blanes, una missionera del Sagrat Cor de 84 anys que resideix en un poblet de la província de Minya, a 250 quilòmetres al sud del Caire.

P 3-4

El Papa insta a la pau a Síria

P 7

Mor Teresa Losada, testimoni d'acollida als immigrants

El 25 d'agost passat moria a Sant Vicenç dels Horts, la germana Teresa Losada, religiosa franciscana i fundadora del Centre Bayt al-Taqafa. Ho feia després d'una llarga malaltia, viscuda en pau i serenor, i envoltada de la gent que tant l'ha estimat. Teresa Losada, col·laboradora de *Catalunya Cristiana*, ha estat pionera a Espanya en l'acollida als immigrants magribins i en la defensa dels seus drets i deures. P 20

Una catalana, al capdavant de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret

La pedagoga catalana Montserrat del Pozo Roselló, pionera en l'aplicació de la Teoria de las Intel·ligències Múltiples, acaba de ser escollida superiora general de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret. Directora des de fa dues dècades del Col·legi Montserrat de Barcelona, assumeix ara el lideratge d'una congregació el repte principal de la qual continua sent avui l'«educació d'infants i joves que formin famílies cristianes».

P 8

Sumari

- P 7 Nova secció «Les floretes del papa Francesc»
- P 21 Professió a les Carmelites de Sant Josep
- P 23 Balaguer acull el Trànsit de Santa Clara
- P 25 Gira històrica de l'Escolania de Montserrat
- P 26 Postgrau universitari sobre atenció espiritual

Editorial

No mataràs

Estem esfereïts per la massacre de població civil a Síria, presumptament amb armes químiques; pels atemptats al Líban prop de dues mesquites com a revenja d'uns altres a Bagdad; per les cadenes de cotxes bomba que esclaten amb tràgica periodicitat a l'Iraq i hi deixen un rastre de sang... Les notícies de persones que moren víctimes de la violència destructora són quotidianes. El manament bíblic «no mataràs» és vulnerat continuament i la seva transgressió esdevé un pecat estructural. Sembla estendre's arreu la cultura de la mort. No ens hi hauríem d'acostumar fatalment ni tancar els ulls davant d'allò que és la crua realitat en un món cada vegada més globalitzat. Els luctuosos fets que els mitjans de comunicació ens serveixen amb una immediatesa inusitada haurien de colpejar les nostres consciències i moure'ns a qüestionar-nos què podem fer. Recentment el nostre setmanari publicava una entrevista a mossèn Ricard Barba, que ha defensat la seva tesi sobre la violència com a normalitat a Colòmbia, on explica com la guerra deixada a la seva potència de matar és productora d'una forma social i d'un subjecte

que ella mateixa elabora: el sicari i la seva societat. La tesi proposa una sortida política i fins i tot espiritual a aquesta espiral de violència destructora: el reconeixement de la nostra precarietat i vulnerabilitat com a únic fonament per construir relacions humanes sòlides, per construir xarxes que ens ajudin a tenir cura els uns dels altres. La proximitat de la mort és una força per construir un altre tipus de relacions.

El Bisbe de Roma Francesc, arran de la seva elecció ja va denunciar «els Herodes que tramen plans de mort, destrueixen i desfiguren el rostre de l'home i de la dona» i va convidar a «custodiar la gent, a preocupar-se per tots, per cadascú, amb amor, especialment els nens, els ancians, que són els més fràgils i sovint es queden a la perifèria del nostre cor». Els gestos de tendresa del Papa envers els infants, els vellets, els discapacitats, els malalts, són reclams eloqüents de la «cultura de la custòdia». Aposatar per tenir cura de tota vida és la manera més efectiva d'enfrontar-se a la cultura de la mort. Si cadascú hi col·labora en la mesura de les seves possibilitats serà una taca d'oli que s'estendrà de manera sorprenent i esperançadora.

CatalunyaCristiana

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta**Redactors:** Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Samuel Gutiérrez, Rosa M. Jané, Carme Munté, Rosa Peraire**Lingüista:** Montserrat Pibernat**Arxiu i fotografia:** Eulàlia Grande**Corresponsals:** Guillem Farré, CASTELLÓ; Víctor Gay, GIRONA; Jordi Curcó, LLEIDA; Cristina Sánchez, MALLORCA; Mercedes De La Torre, ROMA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Patricia Navas, URGELL; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM**Col·laboradors d'aquesta setmana:** Pilarín Bayés, Agustí Codinach, Francesc Gamissans, Joan Godayol, Joan Guiteras, Elisabet Juanola, Dani Majà, Joan A. Mateo, Victòria Molins, Josan Montull, Francesc Nicolau, Griselda Oliver, Joan Pallarès-Personat, Lluçia Pou, Quique, Josep Rius-Camps, Lluís Serra, Lluís Solà, Sebastià Taltavull, Pere Tena, Francesc Torralba, Jordi Tres, P-J Ynaraja.**Redacció, administració, publicitat i promoció:**

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA

Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)Pàgina web: www.catalunyacristiana.catwww.facebook.com/catalunyacristiana**Fundadors:** Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa**Edita:** Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura**Administració:** Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)**Autoedició i compaginació:** Carlos Aguado**Impressió:** Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

Difusió controlada per

Membre de la UCIP

International Catholic Union of Press

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions Periòdiques en català

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 125 €

Gibraltar i Portugal: 124,80 €

Resta d'Europa: 199,85 €

Amèrica i Àfrica: 237,86 €

Àsia i Oceania: 315,81 €

El setmanari rep l'ajut del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya

Un nou llindar

Pregar, un estil peculiar de viure

La Bíblia i, en particular l'Evangeli, ens proposen una pregària ben feta que superi els mecanismes forçats d'una religiositat entesa només com a esforç humà o reduïda sols a tècniques de concentració. Sense negar la validesa d'aquests mitjans que poden afavorir un cert aprenentatge, la pregària cristiana va per un altre camí.

Recordo la sorpresa d'un monjo budista en un moment que compartíem, mitjançant un diàleg afectuós i enriquidor, l'especificitat de les respectives formes de pregar, quan li vaig explicar com era la pregària cristiana. Li vaig dir que a la missa que anava a celebrar pregaríem per ell i pel seu grup. La veritat és que ell no va entendre del tot que tingués-

sim aquest record especial per a ells. La pregària no només és elevació personal o buidament d'un mateix, sinó solidaritat, lluita per la pau, estimació sentida, un estil peculiar de viure, ja que és Jesús mateix qui ens ensenya a pregar en el cor de la vida, allà on les persones hi són, treballen, gaudeixen i pateixen.

Recullo el que Joan XXIII, referint-se a la pregària, deia: «He deixat actuar el Senyor en la meua vida.» Jesús ens introdueix en aquest marc —el de la relació amb Ell— en què és impossible viure-hi si no és des de la confiança feta estimació sincera.

El papa Francesc, referint-se a la pregària, diu que «és mirar el rostre de Déu, però sobretot, sentir-se mirat. El Senyor ens mira, ens mira abans... I sento

tant de consol quan penso que Ell em mira. Nosaltres pensem que per pregar hem de parlar, parlar, parlar... No! Deixa't mirar pel Senyor. Quan Ell ens mira ens dóna la força i ens ajuda a testimoniar-lo». Pregar ens fa humils, sincers, joiosos, profunds i transparents. Què significarà per a Jesús «confiar enmig del poble»? Serà la projecció missionera de la seva existència i la raó del seu compromís. Transmet el convenciment de sentir-se estimat, protegit i acompanyat pel seu Pare. És capaç de rebaixar els nivells de la seguretat i de la comoditat humana perquè aparegui de manera més transparent l'acció de Déu. Quina categoria!

**Sebastià Taltavull
Anglada**Bisbe auxiliar de
Barcelona

Els cristians egipcis, blanc d'una onada d'atacs

La por de noves agressions ha obligat a suspendre misses a zones rurals del país

L'Església de Kirdasa va ser completament arrasada.

Javier Molina
El Caire

El 14 d'agost el desallotjament brutal de les acampades islamistes del Caire, que va deixar centenars de morts i va consternar la comunitat internacional, va fer encendre la metxa de la violència sectària. Des de llavors, la minoria cristiana copta ha estat el blanc dels atacs dels islamistes. Esglésies, escoles o botigues propietat de cristians han patit les escomeses de simpatitzants del derrocat president Mohamed Mursi, furiosos pel suport de la jerarquia copta al seu enderrocament.

Els saquejos i els incendis s'han acarnissat en mig centenar de temples i dotzenes de comerços al sud del país, on històricament la convivència entre musulmans i cristians ha estat més fràgil.

«Hi ha molt d'odi i molta set de venjança», denuncia a *Catalunya Cristiana* la religiosa espanyola Adela Blanes, una missionera del Sagrat cor de 84 anys que viu en un poblet de la província de Minya, a 250 quilòmetres al sud del Caire.

El lloc ha estat epicentre dels atacs. «En un municipi proper, Malawi, van

assaltar l'església catòlica, l'escola catòlica i l'església protestant després de calar foc a una comissaria de policia», relata Blanes, que és al país àrab des del 1957. «De tot el que he viscut aquí, diverses guerres àrabo-israelianes incloses, aquesta és la pitjor situació que recordo», reconeix. Per mitigar la por de la població a nous atacs, al poble d'Adela els homes vigilen els accessos durant tot el dia.

El drama que ha reobert les ferides sectàries de la terra dels faraons és el desenllaç als missatges llançats durant setmanes pels Germans Musulmans i els seus aliats salafistes (rigoristes) a les concentracions i protestes que es van succeir a l'ocàs de Mursi, el primer president escollit a les urnes de la història egípcia.

Oficialment el moviment islamista ha condemnat les agressions. «D'acord amb els nostres principis, condemnem enèrgicament qualsevol atac, fins i tot verbal, contra els coptes o les seves propietats», va assenyalar Murad Ali, portaveu del partit La Llibertat i la Justícia, braç polític de la Germandat.

Però els seus militants i membres intermedis han denunciat la posició

«De tot el que he viscut aquí, diverses guerres àrabo-israelianes incloses, aquesta és la pitjor situació que recordo»

«Durant setmanes tothom va poder preveure els atacs, però les autoritats van fer poc o no-res per evitar-los»

del patriarca Teodor II, que —escollit el novembre passat— va optar per fer costat amb entusiasme la revolta i la presència dels seus fidels a les multitudinàries protestes que van precedir el cop d'Estat. «Per cada acció, hi ha una reacció», va advertir un líder local de la confraria en referència als cristians.

La retòrica sectària, esperonada durant mesos, va esclatar en pobles com Kirdasa, a tocar de les piràmides de Gizeh. El 14 d'agost la turba va assaltar i calar foc a la comissaria de policia i va executar a sang freda onze agents. Després del crim, la multitud es va adreçar cap a l'església local d'Al Malak, recentment renovada amb el donatiu dels veïns cristians.

Segons va poder constatar *Catalunya Cristiana* fa tan sols uns dies, el complex que acull el temple va ser completament arrasat. El sutge i els objectes escampats per l'interior relataven encara el dramàtic saqueig. A les tàpies de l'exterior les pintades apareixien amenaçants: «Egipte islàmic» o «Us ensenyarem la ira», deien.

L'Església ortodoxa copta, que professa un deu per cent de la

població egípcia, ha lamentat els atacs en què han mort almenys sis creients i ha donat suport a l'actuació de l'exèrcit i la policia. «Mentre les mans del mal estiguin involucrades en l'incendi, l'assassinat i la destrucció, les mans de Déu continuaran a prop nostre. Confiem que Déu ajudi el nostre poble a superar un capítol difícil de la nostra història cap a un futur millor i més brillant on la justícia, la pau i la democràcia prevalguin, exactament com la gent de la noble vall del Nil es mereix», va declarar una de les esglésies més antigues d'Orient en un comunicat.

Suspensió de misses

La por de noves agressions ha obligat a suspendre misses en zones rurals del país. I la policia, però, ha tornat a renunciar a la seva tasca de protegir les propietats i llocs de culte dels cristians, tal com passava durant la dictadura de Hosni Mubarak. En la majoria dels casos, els agents ni tan sols no es van desplaçar per aturar els aldarulls. «Vam parlar amb el primer ministre, el ministre de l'Interior i un oficial de l'exèrcit demanant-los que hi intervinguessin», va assegurar el bisbe de Minya, Anba Makarios, testimoni d'un atac a una església d'aquesta província de l'Egipte Mitjà. L'ajuda suplicada no va arribar.

A Malawi, a uns quilòmetres de la missió d'Adela, un sacerdot va trucar sense parar els serveis d'emergència i de la policia mentre una turba calava foc a l'església. Ni un sol uniformat s'hi va deixar veure. I als voltants, les façanes de desenes de botigues cristianes van ser marcades amb una «X» per distingir-les dels locals musulmans i facilitar-ne l'assalt. «Durant setmanes tothom va poder preveure els atacs, amb membres de la Germandat recriminant als cristians el seu paper en l'enderrocament de Mursi, però les autoritats van fer poc o no-res per evitar-los», lamenta Joe Stork, director per al Pròxim Orient de l'organització de drets humans Human Rights Watch. «Ara desenes d'esglésies estan en ruïnes i els cristians d'arreu del país es refugien a casa tement per la seva vida.»

«Lluny de disminuir, les agressions creixen diàriament. Són comeses contra el poble egipci per un grup que no busca rèdits polítics sinó destruir la nació», adverteixen des de la Unió de Joves de Maspero, una

«No tenim problemes amb els musulmans, sinó amb els terroristes»

Vatican Insider / Roma

Davant dels micròfons de Ràdio Vaticana, el pare Hani Bakhoum, secretari del Patriarcat copte catòlic al Caire, va parlar de la situació que es viu a Egipte. Va voler deixar molt clar que «el que passa a Egipte no és un conflicte religiós», sinó «una guerra contra el terrorisme, contra alguns grups que pretenen dividir el país».

Segons va manifestar el pare Bakhoum, «per fer que un país acabi en la ruïna hi ha diferents vies: crear un conflicte intern (en aquest cas entre cristians i musulmans, cremant les esglésies i escoles catòliques i esperant una venjança per part dels cristians), o bé invocant una intervenció estrangera per protegir els coptes», va indicar el sacerdot. «Nosaltres no volem caure en aquesta trampa —va prosseguir—.

No tenim problemes amb els musulmans, sinó amb els terroristes. Nosaltres demanem protecció a les forces de policia de l'Estat, perquè ens sentim ciutadans. Jo vull oferir aquest testimoni: les forces armades mantenen aquí l'esperit de fermesa i de pietat al màxim.»

Com sortir d'aquesta espiral de violència? «Hem de pregar, pregar molt —va dir el pare Bakhoum—. I també és necessari el diàleg veritable, sincer. Jo surto al carrer cada dia per comprendre quines són les necessitats, i la nostra missió com a sacerdots és ser entre el poble i no a les oficines. Som un sol cos. Com a Patriarcat procurem dur a terme un estudi estadístic sobre els danys que hem patit, que veritablement ingents. Però som optimistes, tenim l'esperança que el Senyor també ens farà sortir d'aquesta situació dramàtica.»

organització fundada l'octubre del 2011 després que l'exèrcit reprimís salvatgement una marxa copta que es va cobrar la vida d'una vintena de fidels.

L'agrupació ha fet un seguiment diari dels aldarulls que pateix la mi-

norria cristiana més vibrant del Pròxim Orient. Fins ara el balanç mostra un panorama desolador: 38 esglésies han estat completament destruïdes, cremades i saquejades; 23 més han resultat parcialment danyades i 58 habitatges i 85 comerços han estat

incendiats. A més, 16 farmàcies i tres hotels regentats per coptes han estat arrasats. I juntament amb els sis creients morts, hi ha almenys set coptes segrestats a les províncies de l'Alt Egipte, on es concentren els principals brots sectaris.

Clam per la pau a Síria

El Papa insta la comunitat internacional a posar fi a una guerra que sembla destrucció

Agències

Ciutat del Vaticà

Enmig de l'encrueliment de la violència a Síria, el papa Francesc ha fet de nou una crida a la pau. «Amb gran patiment i preocupació segueixo la situació de Síria», va dir el Papa en l'Àngelus del diumenge 25 d'agost. «L'augment de la violència en una guerra entre germans, amb la multiplicació de massacres i actes atroços que tots hem pogut veure també en les terribles imatges d'aquests dies, m'ha portat novament a aixecar la veu perquè s'aturi el soroll de les armes.»

El papa Francesc es referia així a les imatges que posen en evidència l'ús d'armament químic en un atac perpetrat dimecres 21 d'agost als afores de Damasc. La pressió internacional finalment va tenir efecte i el règim de Bashar al-Assad va acceptar que els inspectors de l'ONU treballassin a la zona on es va produir l'atac químic sobre la població civil.

«L'enfrontament no ofereix perspectives d'esperança per respondre als problemes, sinó la capacitat d'encontre i de diàleg», va dir el papa Francesc en l'Àngelus. «Des del més pregon del cor, voldria manifestar la meua proximitat amb l'oració i la solidaritat a totes les víctimes d'aquest conflicte, a tots aquells que pateixen, especialment els infants, i convidar a tenir sempre encesa l'esperança de pau.»

En aquest sentit, el Papa va fer una crida a la comunitat internacional perquè es mostri «més sensible envers aquesta tràgica situació i posi tot el seu impuls per ajudar l'estimada nació siriana a trobar una solució a una guerra que sembla destrucció i mort».

Un total de 100.191 persones, inclosos 5.144 menors, han mort a Síria des del començament del conflicte en aquest país, a mitjans del mes de març del 2011, segons va informar recentment l'Observatori Sirià dels Drets Humans.

«No tinguem por d'entrar per la porta de la fe en Jesús»

En l'Àngelus, el papa Francesc es va referir a l'Evangeli d'aquell diumenge. Són els versets de l'evangeli segons sant Lluc en què expliquen que Jesús, tot fent camí cap a Jerusalem, passava per viles i pobles i ensenyava. Aleshores, algú li va preguntar: «Senyor, són pocs els qui se salven?»

Tal com va recordar el papa Francesc, «Jesús no va respondre directament la pregunta, perquè no és important saber quants se salven, sinó més aviat saber quin és el camí de la salvació.» Així, la resposta de Jesús és: «Correu, mireu d'entrar per

la porta estreta, perquè us asseguro que molts voldran entrar-hi i no podran.»

«Què ens vol dir Jesús? Quina és la porta per la qual hem de passar? Per què Jesús parla d'una porta estreta?» A totes aquestes preguntes formulades en veu alta pel papa Francesc, ell mateix va donar-hi resposta: «La imatge de la porta retorna diverses vegades en l'evangeli, i ens evoca aquella de la casa, de la llar on trobem seguretat, amor, escalf. Jesús diu que és una porta que ens fa entrar en la família de Déu, en l'escalf de la casa de Déu, de la comunió amb Ell. Aquella porta és el mateix Jesús.»

«Ell és el camí a la salvació —va prosseguir el Papa—, Ell ens condueix al Pare. I la porta que és Jesús mai no està tancada, està oberta sempre a tothom sense distinció, sense exclusió, sense privilegis.»

«L'enfrontament no ofereix perspectives d'esperança per respondre als problemes, sinó la capacitat d'encontre i de diàleg»

«La porta que és Jesús mai no està tancada, està oberta sempre a tothom sense distinció, sense exclusió, sense privilegis»

Tal com va recordar el Papa a la multitud que l'escoltava a la plaça de Sant Pere del Vaticà, Jesús no exclou ningú. Tothom troba acollida en Jesús. «Tothom està convidat a entrar per aquella porta, a entrar per la porta de la fe, a entrar en la seva vida i fer-lo entrar en la nostra vida, de manera que Ell la transformi, la renovi de dons, de joia plena i duradora.» (...) «No tinguem por d'entrar per la porta de la fe en Jesús, de deixar-lo entrar sempre més a la nostra vida, de sortir dels nostres egoïsmes, dels nostres tancaments, de les nostres indiferències envers els altres» (...) «Perquè Jesús il·lumina la nostra vida com una llum que mai no s'apaga, no és com un foc d'artifici, no és un flaix, és una llum tranquil·la que dura sempre, i que ens dona pau. Així és la llum que trobem si entrem per la porta de Jesús.»

Pelegrinatges

Organització tècnica *Ruth Travel* GC 1478

Terra Santa

✓ Del 12 al 19 de desembre

- Seguirem les petjades i els viatges de JESÚS; contemplarem el llac de Tiberíades, la terra i els paisatges de la Galilea on ell va viure la Jerusalem de la Passió i molt més.
- Escoltarem les seves paraules en la realitat geogràfica i en el context humà on van ser dites.
- En el nostre interior, podrem captar el ressò de la seva veu... Sentir el que va dir i com ho va dir.

AMB EL SUPORT DEL PREVERE QUE ENS ACOMPANYARÀ
DES DE BARCELONA HO ACTUALITZAREM,
ENS HI IMPLICAREM, HO CELEBRAREM

SUD-ÀFRICA

El gresol multiracial
més austral

Del 19 al 30 de setembre

Expedicions culturals

Organització tècnica *Ruth Travel* GC 1478

BERLÍN I POLÒNIA BÀLTICA

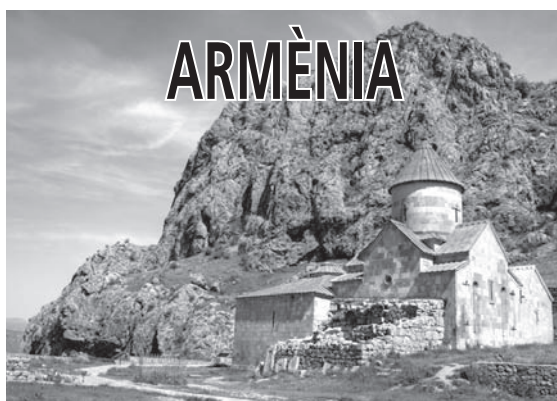
Del 7 al 14 d'octubre

VIETNAM Esplendor d'Indoxina

Del 5 al 15 de novembre

ARMÈNIA

País de fe

Del 23 de setembre
a l'1 d'octubre

ETIÒPIA Del 12 al 24 de gener 2014

CRISTIANISME ETIOP

Celebració
de l'Epifania-
TIMKAT- a
la Jerusalem
africana-
LALIBELA

El Papa promou una trobada sobre el tràfic de persones

Tindrà lloc el 2 i 3 de novembre a la Casina Pius IV

M.F. Bernasconi / RV
Ciutat del Vaticà

Seguint un desig expressat pel papa Francesc, la Pontifícia Acadèmia de les Ciències i la Pontifícia Acadèmia de les Ciències Socials, juntament amb la Federació Mundial de les Associacions Mèdiques Catòliques, han organitzat per als dies 2 i 3 de novembre a la Casina Pius IV, un grup de treball preparatori per analitzar el tràfic de persones i l'esclavitud moderna i per establir tant la situació real com un pla d'acció per combatre'ls.

Com explica Mons. Marcelo Sánchez Sorondo, canceller de la Pontifícia Acadèmia de les Ciències, les ciències naturals poden oferir nous instruments per fer-los servir en contra d'aquesta forma d'esclavitud, com per exemple un registre digital per comparar l'ADN dels nens desapareguts no identificats (inclosos els casos d'adopció il·legal) amb el dels familiars que hagin denunciat la desaparició. Perquè ningú no pot negar que «el tràfic de persones constitueix un crim terrible contra la dignitat humana i una violació greu dels drets humans fonamentals», així com el fet que en aquest nou segle s'ha accelerat la formació de «patrimonis criminals».

El canceller de la Pontifícia Acadèmia de les Ciències recorda que el Concili Vaticà II ja afirmava que «l'esclavitud, la prostitució, el mercat de les dones i dels joves, i fins i tot les ignominioses condicions de treball, mitjançant les quals els treballadors són tractats com a simples instruments de guany, i no com a persones lliures i responsables» són situacions «vergonyoses», que arruïnen la civilització humana, deshonren els qui es comporten d'aquesta manera i «menyspreen infinitament l'honor del Creador».

En un dels pocs documents del Magisteri dels Papes sobre aquest tema, el beat Joan Pau II afirmava que «aquestes situacions són una ofensa contra els valors fonamentals compartits per totes les cultures i per tots els pobles, valors arrelats en la mateixa naturalesa de la persona humana».

Augment alarmant

Mons. Marcelo Sánchez Sorondo afirma que «l'augment alarmant del comerç d'éssers humans és un dels urgents problemes econòmics, socials i polítics associats al procés de globalització. I és una amenaça greu per a la seguretat de les nacions i una qüestió de justícia internacional que no pot ésser postergada». Segons un informe de l'ONU 2012, entre els anys 2002 i 2010 l'Organització Internacional del Treball estima que, globalment, són vint milions nou-cents mil les víctimes de treball forçat, incloses les víctimes del tràfic de persones amb finalitat de mà d'obra i explotació sexual. Cada any, gairebé dos milions de persones són víctimes del tràfic

sexual, el 60% de les quals són noies. El tràfic d'òrgans humans arriba gairebé a l'1% d'aquesta xifra, afecta doncs gairebé vint mil persones a les quals, amb diverses formes d'engany, se'ls extreu, de manera il·legal, òrgans com ara el fetge, els ronyons, el pàncrees, les còrnies, els pulmons i fins i tot el cor, no sense la complicitat de metges, infermers i altre personal.

Aquestes xifres esgarrifoses «representen tan sols la punta de l'iceberg». «Alguns observadors—subratlla Mons. Sánchez Sorondo— sostenen que, d'aquí a pocs anys, el tràfic de persones superarà el tràfic de droga i d'armes, i es convertirà en l'activitat criminal més lucrativa del món.» Malgrat tot, les tendències recents indiquen que el tràfic d'éssers humans ja ha assolit el primer lloc, ja que lluny de ser un crim social en decaïment, la seva presència es fa cada vegada més amenaçadora. A més, el tràfic internacional amb finalitat sexual no està limitada a les zones pobres i subdesenvolupades,

«El tràfic de persones constitueix un crim terrible contra la dignitat humana i una greu violació dels drets humans fonamentals»

sinó que s'estén virtualment a totes les regions del món. Mentrestant, els països amb una gran indústria del sexe generen la demanda del tràfic de dones, noies i nenes procedents de països més deprimits econòmicament, on els traficants recluten les víctimes amb més facilitat.

A causa de l'escàndol humà i moral que encarnen i dels interessos que porten el pessimisme i la resignació, moltes institucions internacionals han girat l'esquena a aquesta tragèdia. «Per això és important per a la Pontifícia Acadèmia de les Ciències, per a la Pontifícia Acadèmia de les Ciències Socials i per a la Federació Mundial de les Associacions Mèdiques Catòliques—acaba dient Mons. Sánchez Sorondo— seguir directament el desig del Papa. Hem d'estar agraïts al papa Francesc per haver individuat un dels drames socials més importants del nostre temps i per haver dipositat la confiança en les nostres institucions catòliques i demanar-nos que organitzem aquest grup de treball.»

Les floretes del papa Francesc

De com el Papa va perdre el solideu i Messi li donà una planta florida

Francesc Gamissans

Un dia, mentre el papa Francesc anava caminant per la plaça de Sant Pere de Roma plena de gom a gom, una nena de 10 anys demanava amb insistència i amb el dit al Papa que li donés el barret que duia sobre el cap (un solideu blanc). El papa baixà de l'automòbil, es tragué el solideu i el donà a la nena; i la nena, estrenyent-lo sobre el seu cap, es va esfumar entre la gent, i el Papa es quedà sense solideu.

Aleshores el papa Francesc no perdé pas la paciència ni l'alegria. Content per haver fet feliç aquella xiqueta, volgué, però, recordar a la gent uns altres infants, dissortats i abatuts, i digué: «Quan veig nens i nenes penso que en el món hi ha molts infants que són explotats per màfies que els obliguen a uns treballs que els esclavitzen. Darrera d'aquestes explotacions hi ha veritables criminals. Preguem per tal que aquesta gentussa es converteixi a Déu...»

Un altre dia fou el futbolista més gran de món, Leo Messi, el qui va ser rebut amb els seus companys de la

selecció argentina pel papa Francesc. El Sant Pare és argentí i Messi també. I Messi donà una planta florida al Papa com a símbol de l'esport.

El papa Francesc és un entusiasta i seguidor de l'equip San Lorenzo de Almagro, i va agrair l'obsequi dels jugadors. En acabat, els recordà la seva responsabilitat social i els demanà que preguessin per ell «perquè pugui—digué— jugar un partit honest i valent pel bé de tothom al camp de joc en què m'ha col·locat Déu Nostre Senyor...»

I després de la trobada al Vaticà, fou Leo el qui digué: «Estic orgullós d'haver estat aquí per veure el Papa. I també perquè és argentí. El futbol m'ha portat per tot el món, pels llocs més increïbles, però el d'avui ha estat de debò un dia especial i inoblidable.»

Les persones som així: innocents i entremaliades de petits, com la nena del solideu del Papa, i més seriosos quan ens fem grans, com Leo Messi, el futbolista més famós del món.

A lloança de Crist i del papa Francesc. Amén.

«Els professors han de ser els xerpes dels seus alumnes»

Mare Monserrat del Pozo, nova superiora general de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret

Samuel Gutiérrez

La pedagoga catalana Montserrat del Pozo Roselló, pionera en l'aplicació de la Teoria de les Intel·ligències Múltiples, acaba de ser elegida superiora general de les Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret. Directora des de fa dues dècades d'un dels col·legis més prestigiosos d'Espanya, el Col·legi Montserrat de Barcelona, assumeix ara el lideratge d'una congregació el repte principal de la qual continua sent avui «l'educació d'infants i joves que formin famílies cristianes».

Acaba de ser nomenada superiora general de les Missioneres Filles de la Sagrada Família, amb quines expectatives assumeix aquesta nova responsabilitat?

Assumir un càrrec com aquest suposa molta confiança en Déu i en les religioses. A partir d'aquí les expectatives, precisament perquè estem en aquest temps concret, són de molta esperança; vivim, és cert, un moment de canvi en tots els àmbits i això sempre ofereix moltes possibilitats. Som a l'Any de la Fe i per a tothom i encara més per a qui assumeix un càrrec és una invitació a viure-la cada dia més a fons, perquè «si el Senyor no construeix la casa...» passa el que ens recorda el salmista.

Què se sent cridada a aportar avui a la institució?

Amb tota senzillesa, crec que puc aportar a la meua Congregació la meua experiència en els anys que he estat delegada d'Espanya-Camerun i la meua experiència en l'àmbit de l'educació. Confio que Déu que m'ha concedit trobar una paraula esperançadora per a l'educació, també em concedeixi trobar una paraula per a la vida consagrada, avui i aquí.

Quins són els grans reptes que han d'afrontar?

No cal dir que el repte principal és viure en el nostre moment actual el carisma que ens va deixar sant Josep Manyanet: educar infants i joves que formin famílies cristianes perquè al món «cada llar sigui un Natzaret». També hem d'augmentar la vida de consagració, comunió i missió en totes les religioses, i atendre l'expansió missionera allà on Déu ens assenyali.

Des de fa anys és directora del prestigiós Col·legi Montserrat, és aquest centre la nineta dels ulls de la Congregació?

El Col·legi Montserrat, que va començar a oferir els seus serveis educatius a Barcelona el 1926, és avui un col·legi pilot tant per a la congregació com per a moltes institucions, col·legis, escoles privades i públiques pel projecte educatiu que s'hi viu. És referent del nostre carisma, ja que respon al desig explícit del nostre fundador: «Uniu el seu ésser de mestres excel·lents al d'ésser religioses excel·lents.» El que està en el fons del nostre projecte educatiu és viure entusiasmades per Déu i oferir el bo i millor en matèria educativa a cada alumne perquè tingui com a

model Jesucrist i ajudar-lo perquè es comprometí al servei del bé.

Com entenen vostès la missió educadora?

La missió educadora és missió evangelitzadora. Conèixer cada alumne, valorar-lo i estimar-lo, treballar perquè aconseguixi ser el protagonista del seu aprenentatge; fer que els professors siguin autèntics guies —m'agrada la imatge dels xerpes en les ascensions difícils— que caminen al seu costat, que orienten; transformar el currículum d'acord amb les necessitats de cada alumne i procurar que tota l'arquitectura mateixa del centre també hi ajudi; afavorir la competència global en cada alumne perquè sigui conscient que d'ell depèn la millora de la societat en què viu; procurar que cada alumne desvetlli el seu potencial emprenedor, tal vegada són alguns dels valors afegits que avui oferim.

L'educació avui està en crisi. Com a experta pedagoga, cap a on hauríem de caminar?

Està una mica gastada la paraula «crisi», però, si veiem el seu significat més profund, ja em serveix, perquè és tant com dir que l'educació està en crisi perquè està en creixement. Som en un moment de canvi, d'innovació i crec que el nostre projecte educatiu assenyala la ruta cap a on cal anar, projecte ben descrit en els tres llibres publicats: *Una experiència a compartir: les Intel·ligències Múltiples al Col·legi Montserrat*, *Aprenentatge intel·ligent* i *Intel·ligències Múltiples en acció*. Quan entres en contacte amb les millors escoles del món, quan veus els resultats dels que surten dels nostres col·legis, t'adones que estem en el camí correcte. Entenent què és camí i que

«Una institució que vol formar famílies cristianes a través de l'educació sempre estarà vigent»

cada dia cal recorre'l.

Recentment ha publicat el llibre La dansa del jo: una espiritualitat per a educadors. A què ha volgut donar resposta?

Dins de l'Any de la Fe en què l'Església ens ha demanat a tots revifar-la, il·luminar-la i conèixer-la més bé, *La dansa del jo* vol donar resposta a aquest desig de l'Església i he volgut oferir als educadors el marc de fe necessari per a tot pedagog cristià que se sap mestre i que vol aprendre de l'únic veritable Mestre. De la mateixa manera que no es fa de mestre sinó que s'és mestre, la fe ha d'amarar tota la vida, no és només per a alguns moments o alguns dies, per això als col·legis pedagogia i pastoral han d'anar sempre de la mà.

«Siguen sempre cercadors i testimonis apassionats de Déu.» Continuen vigents les intuïcions del pare Manyanet?

Una institució que vol formar famílies cristianes a través de l'educació sempre estarà vigent perquè la família és la cèl·lula de la societat i perquè el que fa que una societat millori, que un país creixi, no és l'economia, tot i que ho sembli, sempre és l'educació, perquè al món tot depèn sempre de

les persones i aquestes són subjectes d'educació.

Un dels reptes assenyalats al Capítol és l'expansió missionera. Se senten també vostès cridades a «sortir a les perifèries»?

La nostra congregació és missionera, ho portem en el nom, Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret, i ho som per vocació. Cridades, com demana el papa Francesc, a sortir a les perifèries, estem ja a moltes perifèries i efectivament és a totes les religioses, que així ho han manifestat tant al capítol com a les assemblees que ho han preparat, el desig de respondre a l'imperatiu evangèlic «Aneu arreu del món».

Quin és l'estat avui de la congregació?

Som una congregació present a Itàlia, Espanya, el Camerun, Veneçuela, el Brasil, l'Equador, el Paraguai i Colòmbia. Estem contentes de l'obra que Déu fa en cadascuna i en cada obra. Al pare Manyanet li agradava dir que la nostra Congregació era «l'obra del miracle» i crec que continua sent-ho.

Amb tantes germanes, i moltes d'elles joves, hi haurà qui es preguntin quin és el secret d'aquesta vitalitat vocacional.

Les obres de Déu crec que sempre ens remetent a Ell, per això el secret penso que només el té Déu. En cadascuna de les religioses hi ha el goig de viure el millor possible la consagració i la missió, que són les dues cares de la mateixa moneda, i de sentir l'orgull de saber-nos Filles de la Sagrada Família, de viure l'Evangeli i de fer de Natzaret el segell de la nostra identitat, l'estil de la nostra unitat i la força del nostre creixement.

Àvila

Trobada històrica de la família carmelitana francesa

Més d'un centenar de persones s'apleguen al CITEs d'Àvila per preparar el V Centenari del naixement de santa Teresa

Redacció
Àvila

Del 12 al 21 d'agost més de 130 persones de la família carmelitana francesa es van reunir al Centre Internacional Teresià Santjoanista (CITEs) d'Àvila per celebrar una trobada sense precedents. El nombrós grup està conformat per freres, religioses de congregacions afiliades al Carmel i laics que viuen l'espiritualitat teresiana, i que han escollit la ciutat d'Àvila, pel seu significat profund carmelità, per realitzar la tradicional trobada estiuenca de formació de la família carmelitana francesa.

Des de fa més d'un any, una comissió formada per membres del Carmel, religiosos i laics, han treballat àrduament per preparar la trobada. L'objectiu ha estat reflexionar i preparar-se per a la celebració del V Centenari del naixement de santa Teresa de Jesús.

Com que el 2013 ha estat any dedicat pel Carmel a l'estudi del llibre de *Las Moradas* de santa Teresa de Jesús, la reunió ha tingut com a fil conductor l'estudi i reflexió d'aquesta obra teresiana. L'esdeveniment ha estat dividit en tres mòduls: introducció al context històric i qüestions autobiogràfiques de l'obra; lectura de l'obra teresiana pròpiament dita, i aplicació pastoral i ressò en el present. En cada bloc s'han intercalat conferències, trobades fraternes, moments de pregària i passejades pels indrets teresians. *La inhabitació de Déu segons santa Teresa*, *L'estudi de les cinquenes i setenes Moradas de l'obra teresiana* i *Edith Stein, lectora de Las Moradas*, han estat algunes de les conferències que destaquen de la trobada.

És el primer cop que les dues províncies franceses de carmelites, la d'Avinyó-Aquitània i la de París, s'apleguen en una trobada conjunta amb representants de tota la família carmelitana.

La trobada de la família carmelitana francesa que del 12 al 21 d'agost ha tingut lloc al CITEs d'Àvila s'emmarca en les activitats preparatòries del IV Centenari de la beatificació de santa Teresa de Jesús, en l'any 2014, i el V Centenari del seu naixement, que se celebrarà el proper any 2015. Per animar aquests esdeveniments, i preparar tot el camí, ja s'han començat a organitzar, amb caràcter internacional, diversos esdeveniments que afavoriran que moltes altres persones s'acostin a Àvila en aquests anys previs a les celebracions centenàries. El Centre Internacional Teresià Santjoanista (CITEs), des de la Universitat de la Mística, treballa fa temps en la preparació de tots aquests actes. Precisament el CITEs va néixer com «un instrument del Carmel Teresià dedicat a l'estudi, aprofundiment, especialització i difusió internacional de la vida, obra i pensament dels dos grans místics avilesos: Teresa de Jesús i sant Joan de la Creu». Per això, esmerçant-hi tot l'esforç, ha decidit projectar a tots nivells la celebració d'aquests centenaris.

catalunyacristiana.cat

Espai de trobada, participació i diàleg

Notícies
d'Església
Cultura
Compromís
social

Subscripció
Paper
125
euros/any

Subscripció
Digital
90
euros/any

Punt de vista

Lluçia Pou Sabaté

Sacerdot i professor de Teologia

L'anell de la corrupció

Plató, a *La República*, ens explica una llegenda: Gíges de Lídia, un pastor, va trobar un cavall de bronze amb un cadàver a dins que portava un anell d'or. El va agafar i va resultar que era màgic. Quan se'l posava i en girava l'encast es tornava invisible. Ben sorprès, va girar l'encast cap enfora i novament es tornava visible. Gíges el va utilitzar per seduir la reina i, amb la seva ajuda, matar el rei, apoderar-se del regne i convertir-se en un tirà.

L'ésser humà faria el bé fins que «es fa invisible», perd la por que el vegin i aleshores pot fer el mal? Plató sosté en la seva utopia que la persona té tot el que necessita per ser feliç, en la que seria una societat perfecta, on tothom és feliç amb el que té, i aquest anell temptador s'oposa a una societat feliç, no el voldria ningú.

Wagner, en l'òpera *L'anell dels Nibelungs*, tracta del nan Alberic que roba l'or d'un riu per forjar un anell que atorga invisibilitat i poder a qui el porta. Però és una joia maleïda que no fa content ningú, i al final cal establir l'ordre de la naturalesa, l'or ha de tornar al Rin, en un idíl·lica comarca.

És interessant com a Tolkien, a *El senyor dels anells*, l'anell xiuxieja al possible portador la promesa d'un poder immens. Té, a més, un poder irresistiblement temptador. Cauen sota el seu influx grans dolents com Sàuron, que utilitza l'anell com a mitjà de comunicació amb els éssers d'aquest món, i petits com Gòl·lum, que pateix així el camí de la degradació i la soledat des que assassina el seu cosí, és com l'autocàstig de Caín, el primer homicida.

L'anell té una inscripció: «Un anell per governar-los a tots... per atreure'ls a tots. I a la foscor lligar-los», és el resum de la seva malícia intrínseca, la seva mentida que promet però no compleix, i esclavitza... és com la imatge del dimoni, del Mal. La corrupció del poder. Avui veiem molta gent que porta l'anell i que volen ser un déu, assedegada de més poder, i només són mediocres seduïts per la cobdícia i sotmesos a l'anell. «Un anell per dominar-vos a tots.»

Es veu com l'ètica és al mateix temps personal i social: Gàndalf no cau sota la influència de l'anell, escull la bondat, i prepara una missió per a una cosa que als dolents no se'ls acut: destruir l'anell al foc

7

d'on va ser creat (per això podran penetrar fins a la gran fortalesa, perquè ningú no pensa que aquest és el propòsit). I escull Frodo que, ben acompanyat per una Comunitat, és capaç de portar a terme la missió. D'una banda, no es perverteix i malgrat que és feble amb el contacte amb l'anell, la Comunitat el protegeix.

no sempre és fàcil. Un malentès o una ofensa poden dur a l'odi.

El comentarista de la frase aporta aquesta altra de sant Agustí: «La còlera —la irritació violenta contra algú que ens ha inferit o que creiem que ens ha inferit un insult, una injúria o un dany— és una mala herba, però l'odi és un arbre.»

El mateix poeta Byron, abans de l'expressió que encapçala aquest article, cita una dita de Don Juan: «L'odi és el plaer que perdura més.»

Val la pena, els evangelis ho diuen, que a la vida —a la nostra vida— hi hagi la capacitat de refer relacions trencades. No oblidem que hi ha persones que no saben viure sense heure-se-les amb els altres. Cal saber-ho veure. I hem de vetllar perquè l'odi no sigui una demostració de «quelcom que tenim dins nostre i que no gosem reconèixer». Cadascú s'ha d'examinar. I demanar al Senyor que el faci humil per no tenir mal geni i per ser de tracte bondadós. Procurem no tenir un caràcter conflictiu.

A propòsit de...

P-J Ynaraja

Capellà del Montanyà

ynaraja@ynaraja.e.telefonica.net

Papa Francesc, testimoni molest o «historietes exemplars»?

Quan jo feia primària, els nostres llibres de lectura afegien relats exemplars. Una cosa semblant passava al batxillerat. Els capítols dedicats a lingüística, es complementaven amb textos selectes i, generalment, distrets. Que el gènere periodístic en suport paper està en crisi, no ho dubta ningú. Els altres fan temptejos, amb millor o pitjor fortuna. La TV sembla que s'ha erigit en la reina de l'immens tauler d'escacs del món, on juguen els que busquen entreteniment o informació. Si abans es deia que el primer informe precipitat apareixia a la premsa, la notícia una mica més fiable a les revistes i, finalment, la veritat massissa, la bellesa selecta, la demostració de calibre, en el llibre, avui dia s'ha introduït, més o menys subrepticiament, internet. La xarxa de la qual ja no podem prescindir. Si els mitjans van sorgir per informar, avui són factors d'influència. Capaçs de destruir la fama d'una persona, potenciar les vendes d'un producte, sublevar les masses, o crear ídols d'alguna cosa o algú, de valor ínfim.

En tot aquest embolic ha entrat el papa Francesc. Confesso sincerament que el seu rostre, els dos o tres primers segons de veure'l a la pantalla, no em va resultar simpàtic. Era inexpressiu, tirant a seriós. Va canviar al cap de ben pocs instants i va resultar atractiu. Afegiu-hi que era llatinoamericà, per completar la meua alegria. El gest de sol·licitar-nos a tots l'oració i d'inclinar-se reverent, a més d'imprevisible, em va meravellar i, ho dic sense vergonya, vaig plorar emocionat.

Han anat arribant, i ho continuen fent, notícies anecdòtiques, exemplars totes. Si ens quedem amb això, ens interessaran tant com els virtuoses escrits dels llibres de lectura. Un els recorda, sense que siguin fibló que incentivi i exigeixi. Jo, a més de continuar resant per ell en la litúrgia com el que presideix l'Església, en la meua pregària privada ho faig pel Jorge Mario Bergoglio, l'home honest i bon cristià, que és dins i al que li toca ser fidel a l'elecció que ha rebut.

A la immensa majoria de fidels, les seves decisions sobre nomenaments, canvis d'estructures financeres o econòmiques, etc., no els impliquen exigències de canvi de conducta. No estem implicats en situacions semblants. Ara bé, del seu comportament amb persones concretes, sense càrrecs ni rellevància, d'això sí que n'hem d'aprendre. I fins i tot d'altres detalls que gosaré assenyalar, sense ser exhaustiu. Quan vaig anar al mecànic, el primer que vaig preguntar van ser les característiques del vehicle que havíem vist que feia servir per Rio de Janeiro. Encara que hagués estat nou el meu, el preu era inferior al del Fiat-Idea que va fer servir el Papa, em van contestar. Rient em van dir que el conservés sense remordiments de consciència. Van concretar més: costa només una mica més que el tan abundant, entre nosaltres, model Fiesta. I jo penso: s'atrevirà a traslladar-se i exhibir-se el clergat amb vehicles d'alta gamma, com fins ara molts han fet? Veig en aquesta simple tria un signe profètic. Se m'ha acabat l'espai assignat.

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova

Degà del Capítol Catedral de Barcelona

secretaria@catedralbcn.org

Estimar i odiar

Entre els escrits que guardo per als dies en què la meua inspiració necessita auxili, he trobat un article amb el títol inicial. Unes notes adients per a mi i per als altres. Un tema que cal tractar amb moderació. Perquè les coses que afecten els sentiments poden ser traïdores i fer-nos oblidar la pròpia malesa. Per allò que solem veure els defectes dels altres i, en canvi, som incapaços d'adonar-nos dels propis.

El poeta anglès George G. Byron (1788-1824) va escriure aquesta frase: «Els homes estimen de pressa, però odien amb absoluta calma.» L'expressió fa pensar. Fàcilment pot ser realitat, algunes vegades, en el fer moral humà. Perdonar els qui ens ofenen

Signes d'avui

Lluís Serra Llansana
llserrall@gmail.com

La saviesa de Teresa

Les autobiografies són documents d'interès excepcional per conèixer algú. Els diaris personals escrits per Katherine Mansfield i per Ety Illesun, per citar un parell d'exemples, permeten endinsar-se en el seu món interior veritablement apassionant. Teresa de Jesús, en el seu Llibre de la Vida, proporciona claus per interpretar el seu procés humà i espiritual, que va assolir una cotes excepcionals en el camp de la mística.

En un passatge del seu llibre, afirma sobre una actitud o un comportament que «mai no s'ha de deixar» (13,15). De què es tracta? Què pot ser tan important perquè no se'n pugui mai prescindir, en cap circumstància? La resposta és nítida i té a veure amb el camí de la pregària. Es refereix al «coneixement propi». El considera com «el pa amb el qual totes les viandes han de ser menjades, per delicades que siguin». El fet d'accedir a aquest coneixement propi no és tasca fàcil. Hi ha molts camins falsos que prometen arribar a fites magnífiques, però que poden despistar els més desperts. El narcisisme que preveu només el propi melic i es constitueix a ell mateix el centre de l'univers no té res a veure amb el coneixement propi. Entrar dins d'un mateix implica saber sortir-ne. En cas contrari, podem quedar presoners de les pròpies tendències, atrapats en el mirall de la pròpia contemplació. El coneixement propi posseeix unes exigències elevades: amor a la veritat, encara que destrueixi la imatge idealitzada d'un mateix; evitació de l'engany, que causa

«Hi ha molts camins falsos que prometen arribar a fites magnífiques, però que poden despistar els més desperts»

tants estralls; humilitat d'acceptar la realitat com a punt de partida; discerniment per distingir els desitjos d'omnipotència infantil amb la voluntat de millora personal; autoestima que s'obre amb agraïment als dons rebuts sense necessitat d'establir comparacions amb els altres; absència de complexos, que distorsionen la veritat

d'un mateix i dificulten les relacions socials...

Aquest camí del coneixement propi, en un moment o en un altre, es recorre amb l'ajuda d'un mestre o d'una mestra. Molta gent cerca algú que la pugui introduir en aquesta via. No sempre és fàcil trobar la persona adient, perquè li manca experiència, perquè no ha recorregut per ell mateix les sendes del treball personal, perquè lliga les persones dirigides en lloc d'impulsar-les cap a horitzons d'amor i de llibertat...

Hi ha dos riscos: reduir la vida a coneixement propi sense abocar a la transformació personal en clau amorosa i menystenir el coneixement propi com a obstacle per a una vida més plena. Teresa de Jesús, la santa mística, evita tots dos riscos. Sap el que vol, tal com recorda en un altre dels seus llibres: «Tinc per la més gran mercè del Senyor un dia de propi i humil coneixement, encara que costi moltes afliccions i treballs, que molts de pregària.» Realisme i mística, sense fractures.

Zoom

Eduard Brufau

Per enèsima vegada israelians i palestins reprendran les converses de pau per posar fi a un conflicte que fa 65 anys que dura. Un dels primers gestos del govern israelià ha estat alliberar 25 presoners palestins sense delictes de sang, que han estat rebuts com a herois a Cisjordània. En les properes setmanes es veurà si, a diferència de tots els intents anteriors, totes dues parts hi participen amb veritable voluntat negociadora.

Finestra a la vida

Victòria Molins, s.t.j.
viqui70@yahoo.es

Estimar amb els cinc sentits

Mai no m'hauria plantejat aquesta manera d'estimar les persones, els indrets, les circumstàncies i tot el que ens envolta. Allò d'estimar Déu i el proïsme amb tot el cor i amb tota l'ànima ja ho sabia des de ben petita. Però en tornar de passar uns dies fora de la ciutat i del barri he tingut aquesta intuïció: jo també vull estimar la vida que tinc i les persones que m'envolten, els carrers, els veïns, les cantonades i les botigues... amb tots els meus sentits. El sentit de la vista. Els colors del meu barri són diferents dels d'altres indrets de la ciutat. Els colors que puc observar en sortir de casa o des de la meua finestra varien: des del gris dels carrers, les voreres o

«Estimo els colors del meu barri perquè estan plens de vida, malgrat la pobresa i la manca d'aparadors luxosos de l'Eixample»

el contenidors, fins a la varietat bellíssima del saris de les dones índies o pakistaneses. Avui, quan escric aquestes línies, domina pels carrers el blanc dels pakistanesos que celebren l'Eid al-Fitr o el final del Ramadà. És veritat que costa de veure el blau del cel i el verd dels arbres, però hi

ha qui té cura de guarnir els carrerons amb torretes i plantes. I jo estimo els colors del meu barri perquè estan plens de vida, malgrat la pobresa i la manca dels aparadors luxosos de l'Eixample.

El sentit de l'oïda em recorda de dia i de nit que estic envoltada de gent. Els carrers només resten deserts des de les 2 de la matinada fins a les 7, quan ja comencen a omplir-se de gent a poc a poc. Ara, mentre escric a l'ordinador, sento una conversa en veu alta en urdú, un cotxe que passa amb la música màquina a no sé quants decibels, els crits dels nens que juguen a pilota pel carrer, el plany d'un nadó veí, el soroll d'un carro de supermercat arrossegant tot el que ha trobat el seu portador, un monopati que passa i torna a passar... I sovint els bombers, la policia, les brigades de la neteja. I tant que me l'estimo, el barri, amb aquests sons que ja tinc ficats dins l'ànima, perquè pertanyen a la gent que són els meus companys de vida. Això sí, agrairia una mica menys de soroll a la nit, però, pobra gent, el carrer és el seu lloc.

Les olors. Això és, potser, el més característic i el que més molesta la gent que no s'estima el barri...

L'olor de les espècies a la qual ens tenen acostumats els nombrosos establiments de *durum kebab* seria el de menys, tot i que se't fica pel nas a qual-sevol hora del dia. El pitjor són les cantonades que fan d'urinaris públics a la nit, i els contenidors plens amb les deixalles vessant...

Però és el meu barri i me l'estimo amb la seva olor perquè conec la superpoblació que el conforma i la gent que dorm al carrer i a la qual no se li pot demanar gaire més. I són els nostres germans.

Enteneu ara per què vull estimar no només amb tot el cor i amb tota l'ànima sinó amb tots els sentits?

Tradició i qualitat al servei de l'hostaleria des de 1880

Venda
T 93 318 14 95
F 93 412 44 55
Roger de Llúria, 12-14
08010 Barcelona

Lloguer
T 93 308 01 04
F 93 308 71 93
Pg. de la Verneda, 150
08020 Barcelona

CASA GAY S.A.

www.casagay.com

Esqueles a Catalunya Cristiana

Tel. 934 092 810

Des del monestir

Crec en l'Esperit Sant

«Al principi, Déu va crear el cel i la terra. La terra era caòtica i desolada, les tenebres cobrien la superfície de l'oceà, i l'Esperit de Déu planava sobre les aigües» (Gn 1,1-2). Del caos i la desolació, de la tenebra, l'Esperit, amb la Paraula —les dues mans del Pare, com deia sant Ireneu— n'ha fet un món ple de sentit, un cosmos de bellesa, de llum, d'ordre i d'harmonia. És la primera creació. Orientada a l'home, aquest ésser fràgil fet de fang, dipositari de l'alè vital de Déu, del seu Esperit. Amb l'home, ésser fet per al diàleg, la creació esdevé història que camina des del passat, en el present, oberta al futur.

«L'Esperit Sant vindrà sobre teu i el poder de l'Altíssim et cobrirà amb la seva ombra; per això

el fruit que naixerà serà sant i l'anomenaran Fill de Déu» (Lc 1, 35). És la segona creació, el principi de la recreació de tot. També amb la Paraula i l'Esperit. Però ací hi ha una cosa nova, molt important: Déu, el Pare, compta amb la llibertat d'una dona. Tot penja d'aquesta llibertat, del sí o del no de Maria. El fruit d'aquest intercanvi, d'aquest diàleg, serà sant, és a dir, serà tot obra de l'Esperit, perquè Crist, l'Home Nou, n'és l'autèntic dipositari, l'únic que, gràcies a la mort en Creu, pot vessar-lo sobre la nova humanitat obrint definitivament la història humana al

futur de Déu.

«Quan Jesús hagué pres el vinagre, va dir: "Tot s'ha complert." Llavors inclinà el cap i va lliurar l'esperit» (Jn 19,30). En Crist, el Nou Adam, el qui lliura l'Esperit, la creació esdevé verament casa de Déu i casa dels homes. Obeint l'impuls d'aquest Esperit i amb el seu alè, l'Església fa el seu camí, lliurant Crist a la humanitat i lliurant-se ella mateixa com a sang i aigua per a aliment i salvació de tothom.

«Crec en l'Esperit Sant... en l'Església una, santa, catòlica i apostòlica». En la nau de l'Església, ventejada pel Buf sant de Déu, la nostra fe travessa el mar de la història vers la platja de l'alegria i de l'esperança.

Lluís Solà
Monjo de Poblet

La sal de la terra

Viure en una bombolla

Una de les homilies del papa Francesc que més ressonància ha tingut en els mitjans de comunicació social és la que va pronunciar a la petita illa de Lampedusa a un nombrós grups d'immigrants africans.

En aquell dia (8 de juliol del 2013), el Bisbe de Roma va criticar la globalització de la indiferència, va defensar els drets dels immigrants i la seva dignitat com a persones que són. Com en altres discursos i missatges anteriors, el papa Francesc va posar l'èmfasi en la necessitat d'establir vincles profunds, de globalitzar la solidaritat i de prendre solucions eficients perquè es posi punt final al drama de la immigració i de la injustícia entre el Nord i el Sud. Aquella homilia, de clar contingut social, forma

part de l'esperit utòpic i esperançat del discurs del papa Francesc. El Bisbe de Roma creu que un altre món és possible i és necessari, però que solament el podem construir si som sensibles al sofriment aliè, si ens indignem davant de la injustícia i ens comprometem individualment i col·lectivament a millorar el planeta i combatre les estructures de pecat, en paraules de Joan Pau II.

Una imatge molt plàstica i pedagògica que utilitza en aquesta homilia és el símbol de la bombolla. Diu el papa Francesc que els països de l'anomenat Estat del Benestar vivim dins

d'una confortable bombolla. Mirem el món des d'aquesta bombolla i ens tornem indiferents i insensibles al patiment de tants immigrants que arriben a les nostres costes per cercar un futur diferent. Les bombolles són molt efímeres i inconsistentes, tenen el seu petit microclima interior, però en qualsevol cas poden rebentar-se, ja sigui per un canvi de pressió interna o bé per causa d'un objecte punxegut exterior. El cas és que viure dins d'una bombolla és com viure aliè a la realitat, ocupat en les pròpies coses, tancat en el propi món.

Enfront d'això, el papa Francesc ens exhorta a punxar la bombolla, a sortir fora de nosaltres mateixos, a tenir l'audàcia de trepitjar terrenys nous i a no tenir por de la tendresa.

Francesc Torralba
Professor de Blanquerna-Universitat
Ramon Llull
Consultor del Pontifici Consell
de Cultura

Mirada al món

Acomiadar-se dels fills

L'Armand és vidu des de fa anys i ha criat les dues filles sol. Les nenes sempre seran les nenes, però en veritat ja tenen professió i una d'elles ha començat la seva pròpia família. Tanmateix, tota una vida vetllant per les dues filles ha fet que l'Armand n'estigui sempre pendent. Les darreres setmanes, sense buscar-ho, ha passat que totes dues han volat: la gran ha marxat amb el seu marit per una beca de doctorat i la petita ha trobat feina, però a dos mil quilòmetres de la ciutat on van néixer i on ara el pare queda sol. «Així és la vida!», ens diu l'Armand, que és un home ben sociable i rodejat de bons amics, però que ara haurà de canviar tot el seu sistema de vida. «Un pare, una mare, ha de saber que els fills no són una propietat i que faran la seva vida; de fet, és normal que volin», segueix explicant-nos, tot picant l'ullet. Ara bé, tot i la

serenor d'aquest home, acomiadar-se dels fills és una renúncia i un dol. És cert que els fills són persones autònomes, però també és cert que ser pare és una vocació i una dedicació de cada dia. Malgrat que els fills no visquin a casa o a prop, sempre són un tema i els pares, normalment, n'estan pendents i pateixen per ells, tan com s'alegren de les seves conquestes.

Per a l'Armand, separar-se de les nenes és llei de vida, però també ho és tirar ara endavant, tenir ocupacions, trobar uns altres sentits i aprofundir en aquells temes que ara se li presentin. No seria sa, ni savi, tancar-se o quedar-se esperant a veure si les filles tornen. Ben al contrari, es tracta de continuar obrint camins. Afortunadament aquest home té moltes coses a fer i persones

amb qui estar, però el més important, i ell ho sap, és dins seu, no a fora. Quedar-se sol és una gran oportunitat per repassar temes pendents i retrobar-se, gaudir de les petites coses de tots els dies i créixer cada dia una mica més.

El món està farcit d'homes i dones que estan sols, perquè els seus fills han fet camí, i que molt sovint els veiem que transiten a prop nostre, es relacionen amb el temps i amb els altres sense presses. Cada conversa o cada acte són únics, estan plens d'històries i d'anècdotes. És possible que ens sorprengui que vagin pausadament a fer la compra i que dediquin molt de temps a cada gestió, però la veritat és que estan alliberats de les presses i ara gaudeixen de la vida d'una altra manera. Les obligacions són ara ocupar-se amb tots els seus sentits que tot tingui un nou sentit.

Elisabet Juanola Sòria
Periodista. Institut de la Pau
Armando de Ramón. Murtra
Santa Maria dels Àngels (Xile)

La fe és un do

Déu —diu el papa Francesc— no és una presència impalpable, una essència en la boira que s'estén al voltant sense saber realment el que és. Déu és una «Persona» concreta, un Pare i, per tant, la fe en Ell neix d'una trobada viva, d'una experiència tangible.

En el passatge de l'evangeli de Joan, Jesús diu que ningú no pot anar a Ell «si el Pare no l'atrau». Aquestes paraules, afirma el Papa, mostren que «anar a Jesús, trobar Jesús, conèixer Jesús és un do» que Déu concedeix. Un regal, diu, com el que protagonitza el funcionari d'economia de la reina d'Etiòpia que, en sentir l'apòstol Felip parlar de Jesús, té la «sensació que és una bona notícia», «sent alegria», fins al punt de ser batejat al primer lloc on troba aigua.

Passarà el mateix, va concloure el Papa, que va passar al funcionari descrit als Fets dels Apòstols quan va trobar la fe i prosseguia el seu camí ple d'alegria. Avui, gràcies a Déu, també hi ha casos com el del funcionari etiop.

ENRIC BARRULL CASALS
Girona

L'obra de Déu

Déu va crear el món amb el seu poder infinit. Meditem amb el cor l'obra de Déu. Després de tants segles d'evolució cultural, religiosa, tecnològica, política... els humans no hem après la manera de confraternitzar entre nosaltres i forjar un món en pau i solidari per a tothom. Ens hem d'adonar que tots els humans som germans dins d'un món, com és la nostra mare terra, que hem de cuidar i respectar, desenvolupant un equilibri ecològic i social, on tot ésser humà tingui

Creure o no creure, és aquesta la qüestió?

Moltes vegades ens hem preguntat quina és la raó última de la crema d'esglésies. És un fenomen redundat en la història de la humanitat. Quan hi ha una revolta, un aixecament o una revolució, el primer que incendien són les esglésies. Sent els seus enemics principals els potentats, es podia pensar que arremetran contra les seves cases i béns. Però no, a on van ràpidament és a l'església més propera per calar-hi foc. Una resposta podria ser perquè saben que el Senyor, inermes, es deixarà maltractar sense oferir resistència i així satisfan el seu odi.

És l'odi el que els mou, per exemple, aquests dies a Egipte i abans al Pròxim Orient. Però no s'odia el que no existeix i no s'odia el que no es coneix, per tant odien perquè saben, saben que Déu existeix i s'hi tornen en contra. Hi ha dues maneres de mirar Déu, amb amor o amb odi, perquè no deixa indiferent ningú, perquè existeix i els que cremen els llocs on els cristians es reuneixen per donar-li culte expressen d'aquesta manera perversa i retorçada que ells també hi creuen, però per odiar-lo. Cal molt d'amor per sanar tanta ferida.

ISABEL ESTEBAN GÜELL
Barcelona

cabuda. Ens hem de donar les mans els uns als altres, com a bons germans, apartant de la societat la marginació, la violència i el racisme, que tant de mal fan.

Tant de bo renovem la nostra ment tots plegats amb l'amor de Jesús, que és la Belleza que ens salva. Si sabem millorar aquesta situació, en un futur proper podrem desenvolupar una societat més justa i solidària.

SALVADOR PAÑELLA LONGAN
Barcelona

Profetes de l'amor i l'esperança

Vull felicitar el director i l'equip tècnic i artístic de la pel·lícula *Un Dios prohibido*. Impressiona el dramatisme dels fets narrats. Extraordinària, també, és la força de l'amor en una noia enamorada. El

film relata la història del martiri, a Barbastro (1936), del bisbe, del gitano El Pelé i de la comunitat de Claretians al començament de la guerra civil (van ser beatificats el 1992), vilment assassinats a causa de la fe.

Cap d'ells estava involucrat en política i els joves només anhelaven preparar-se per servir més bé els pobres i difondre l'Evangeli més enllà del mar. Aquests homes de pau, «profetes de l'amor i l'esperança», van anar cantant al martiri, després de perdonar els seus fanàtics i cruels enemics. Penso que els màrtirs són un exemple, sobretot, per als cristians sense substància, incapaces de mullar-se per la fe, inhibits per la por a l'odi enemic renascut de les cendres: temen ser ridiculitzats, rebutjats. Calumniats o patir el buit.

JOSEFA ROMO GARLITO
Valladolid

El Consultori

PREGUNTES I RESPOSTES
SOBRE DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Perdre la pau

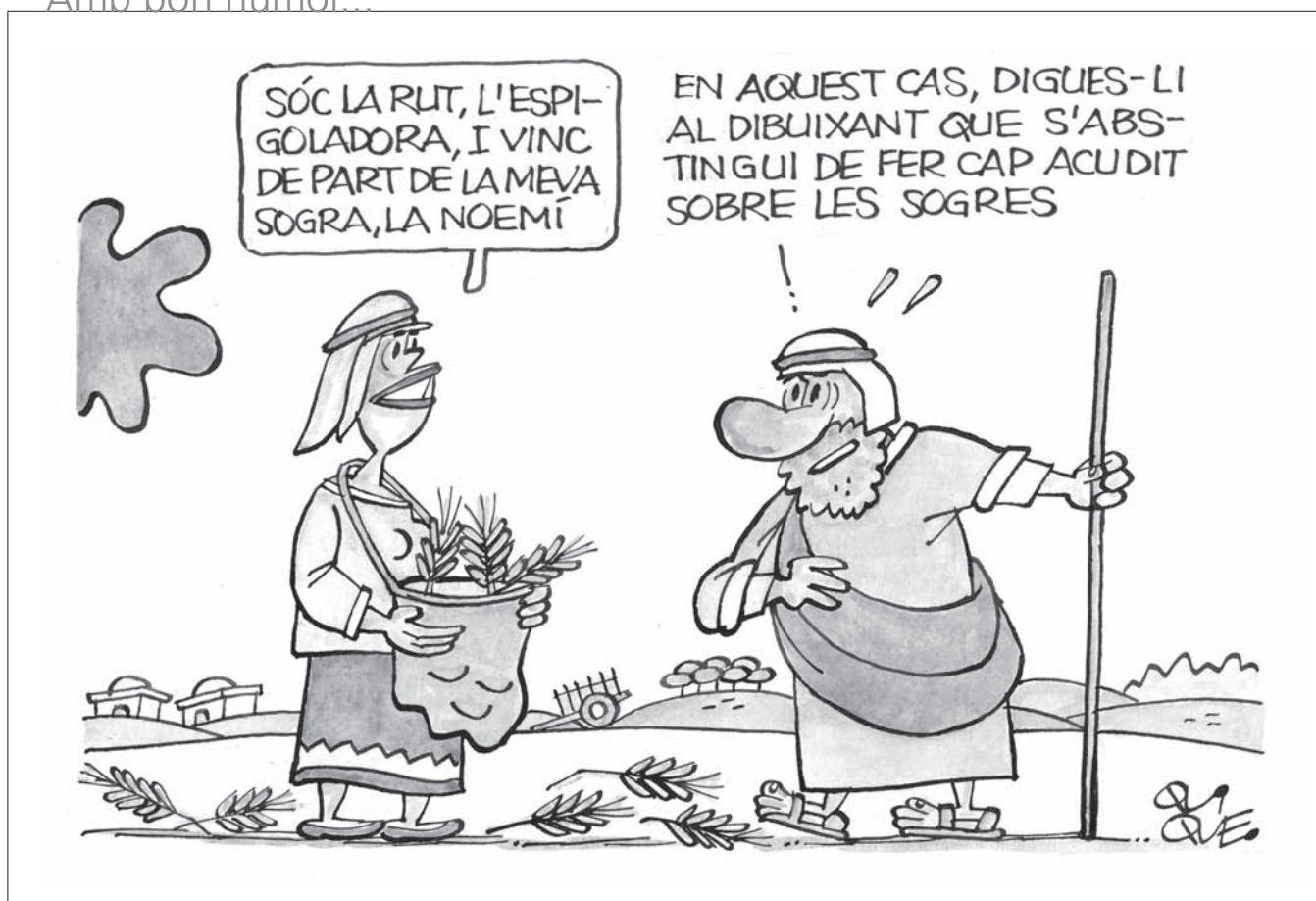
Avui, l'Evangeli de la missa m'ha deixat molt intranquil·la. M'ha sorprès sentir que Jesús havia vingut a posar foc i divisió. Jo sóc una persona que evito tot conflicte i no goso obrir la boca si veig que puc crear controvèrsia. No m'agrada perdre la pau. Com s'ha d'entendre això que diu Jesús que no ha vingut a portar la pau al món sinó la divisió?

Penso que és bo que l'Evangeli ens deixi una mica intranquils i ens qüestionari. Veig que vostè l'escolta amb atenció i l'interioritza, i això és molt positiu. Evidentment que a ningú no li agrada generar conflictes innecessaris ni perdre la pau. Realment, les paraules de Jesús sorprenen però si les entenem com cal observarem que, com sempre, tenen una gran coherència i profunda veritat. Jesús proclama benaurats els qui posen pau i ell mateix ens donà la pau com a do suprem. Però també ens digué que Ell ens dona la pau no com la dona el món. Aquí trobem la clau de comprensió d'aquestes paraules que l'han desconcertada. Moltes vegades la «pau» i «tranquil·litat» que ens ofereix el món suposen pagar un preu molt alt. Molts, per «viure en pau», passen de tot, tanquen els ulls a la veritat i la justícia, reneguen de la pròpia consciència i negligeixen els deures més sagrats envers Déu i el proïsme. Acaben anestesiant la consciència. Obtenen a canvi una falsa pau i tranquil·litat, amb desgraciades conseqüències per a ells i per als altres.

Recordo el cas d'un jove que va començar a treballar en una empresa on observà ben aviat pràctiques del tot injustes i immorals que, a més, volien que ell realitzés. Es va queixar al responsable i li van dir que les coses anaven així i que si volia treballar ja sabia què li tocava fer. L'alternativa era clara: quedar-se sense feina. Aquell jove s'ho va passar molt malament, la situació li generava molta intranquil·litat i aquella «pau» de poder treballar renegant de la seva consciència no el deixava viure content amb ell mateix. Va deixar la feina. Va ser dur, però, va trobar la veritable pau. Si volem ser fidels a Déu i a nosaltres mateixos, sense voler-ho, ens trobarem en molts conflictes que aparentment ens faran «perdre la pau», però que afrontant-los cristianament ens la faran retrobar de debò. Moltes vegades sota l'expressió «viure en pau» s'amaga en realitat una actitud de comoditat i manca de compromís.

• Per enviar consultes al Dr. Mateo:
elconsultori@hotmail.com
www.balmesiana.org
apartat de correus 121 - 25620 Tremp (Lleida).
A Ràdio Estel, de dilluns a divendres,
a les 23.00, podeu escoltar la versió
radiofònica d'El Consultori

Amb bon humor...

El Projecte Educatiu Millorem analitza el fracàs escolar

Antoni Argent Ballús

Aquest curs passat s'ha realitzat la tercera edició del Projecte Educatiu Millorem, un estudi educatiu realitzat a diferents comarques de la província de Barcelona amb l'objectiu de detectar els factors que provoquen que els alumnes de Secundària no aconseguixin l'èxit escolar. És una iniciativa que sorgeix de l'associació educativa i formativa Tbcass de les Franqueses del Vallès, entitat sense ànim de lucre. Hi participen de forma voluntària centres de Secundària, ja sigui públics, concertats o privats.

L'estudi es va iniciar el setembre del 2010 a la comarca del Vallès Oriental. La segona edició es va portar a terme a la comarca d'Osona i aquest curs s'ha realitzat la tercera edició a diverses comarques (Alt Penedès, Anoia, Berguedà i Garraf). En aquests tres anys de feina s'ha comptat amb la participació de 24.700 alumnes i un total de 106 centres de Secundària, i s'han obtingut dades molt interessants i sorprenents en referència a diversos aspectes (acadèmics, personals, familiars, psicològics) dels alumnes que cursen l'ESO, etapa educativa on es concentra un índex més gran de fracàs escolar.

L'estudi ha comptat amb el suport i la col·laboració econòmica de l'Obra Social de la Caixa, l'Ajuntament de les Franqueses del Vallès, la Universitat de Barcelona (Institut de Ciències de l'Educació i Facultat de Formació del Professorat), la Universitat Ramon Llull (Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna), Mans Unides, l'associació REIR, la Fundació Espavila, La Granja Escola (Fundació per a l'Educació), els mitjans de comunicació *La Revista del Vallès*, *El 9 NOU* i *El Tot Vallès Oriental* i diverses empreses privades.

Causes

Entre les causes de fracàs escolar, l'estudi fa referència a l'absència d'hàbits de treball i estudi, no dominar determinades tècniques d'estudi (resum, esquema, subratllat...), el paper que tenen els factors motivacionals, la manca de valors (falta d'esforç), el funcionament del mateix sistema educatiu, el consum de drogues (tabac, alcohol i cànnabis, principalment), els problemes d'adaptació a l'ESO, l'addicció a les noves tecnologies (mòbils, ordinadors i xarxes socials), les influències negatives d'algunes amistats, la desorientació i desestructuració familiar, la falta d'implicació familiar, els trastorns d'aprenentatge (TDAH, dislèxia...), les prioritats que tenen, la no-correlació entre el que aprenen i la realitat que viuen, els problemes i la inestabilitat emocional, el baix nivell d'autoestima, la falta de confiança en el futur, la falta d'expectatives, l'absentisme escolar,

Algunes dades obtingudes

- El 5% dels alumnes repassen cada dia el que s'ha fet a classe.
- El 12% dels alumnes comencen a preparar un examen la setmana abans.
- Al 55% dels alumnes els preocupa suspendre un examen.
- El 55% dels alumnes pregunten al professor quan no entenen el que s'explica a classe.
- El 77% creuen que es poden esforçar més a fer els deures i preparar els exàmens.
- El 48% realitzen activitats extraescolars tres o més dies a la setmana.
- El 26% dels alumnes es concentren a classe.
- Els objectius que tenen són: aprovar (40%), treure bona nota (40%), aprendre (18%), no tenir cap objectiu (2%).
- El 18% d'alumnes creuen que els seus professors gaudeixen fent classe.
- Les assignatures que més agraden són l'educació física i les matemàtiques.
- El 34% d'alumnes han suspès tres o més assignatures el primer trimestre.
- El 32% d'alumnes els agrada anar a classe.
- Destaca el baix percentatge d'alumnes que creuen que repetiran algun curs (4%). Això concorda amb el treball de tutoria realitzat a classe on els alumnes han deixat ben clar que «és difícil repetir», que «en força casos l'ESO es regala» i que «al setembre posen un examen fàcil».
- S'ha detectat que alguns factors que incideixen en el baix rendiment a l'ESO ja fan acte de presència en l'etapa de Primària.

docents poc formats i motivats, la metodologia de les classes, el fet de no valorar la tasca docent i la desautorització del professorat.

Propostes

Entre les propostes per reduir el fracàs escolar figuren, a escala general, reduir el nombre d'alumnes per aula posant un màxim de 20 alumnes, invertir més recursos i invertir-los millor. A més, crear una nova estructura acadèmica a Primària amb dos cicles de tres cursos

cadascun. Els alumnes que no superessin el segon cicle haurien de realitzar un curs de preparació per la Secundària.

Pel que fa referència a la formació inicial del professorat, crear un programa docent formatiu de 4 anys de durada i crear programes d'innovació pedagògica.

Quan a àmbit acadèmic, augmentar les hores de llengües i matemàtiques i establir exàmens finals a cada curs d'ESO. És important, també, crear itineraris formatius a partir de 3r d'ESO i fer una prova

de català per a aquells alumnes que finalitzaen 4t d'ESO i volen tenir el nivell C de català. Actualment, a tot alumne que supera l'ESO se li dóna automàticament.

Aquells alumnes que durant el primer cicle de Secundària no mostren interès, molestin a classe i no vulguin continuar els estudis, haurien de fer un pla d'esforç i millora. Es tractaria d'iniciar un curs de dos anys de durada realitzant tasques de voluntariat juntament amb matèries dirigides a reforçar les matemàtiques, llengua catalana, llengua castellana, ciències socials i ciències naturals. Hi hauria un compromís per part de l'alumne i la família i seria un programa alternatiu per a qui no es pren l'ESO com se l'ha de prendre.

L'estudi també fa referència al paper que té la família en el rendiment acadèmic dels alumnes. La implicació dels pares en els estudis dels seus fills i el seu creixement han de ser la seva màxima responsabilitat. És a dir, fer dels estudis una cosa que interessa a tota la família.

El coordinador de l'estudi, Antoni Argent, troba molt interessants les dades obtingudes així com les propostes que ja han fet arribar al Departament d'Ensenyament. Tot i això, queda molta feina a fer ja que, segons Argent, «el fracàs escolar és un dels principals problemes que té el nostre sistema educatiu i cal que tots plegats hi posem el nostre granet de sorra». En aquest sentit, les retallades en educació no ajuden gens a millorar la situació tenint en compte que el fracàs escolar necessita ajuda i la societat ha de saber respondre-li oferint-li altres vies per les quals pugui finalitzar aquest aprenentatge que no ha pogut o no ha volgut assolir.

Paraula i vida

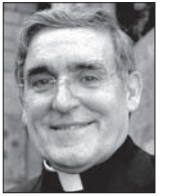
El papa Francesc va a Assís

D'aquí a un mes, el 4 d'octubre, festa de Sant Francesc, el Papa que porta aquest nom anirà a Assís. Era un viatge esperat, especialment des del moment en què el nou bisbe de Roma escollí —per primera vegada en la història de l'Església— portar el nom del Pobrissó d'Assís. Aquest viatge ens recordarà a molts aquell altre pelegrinatge que va fer a la ciutat d'Assís el papa Joan XXIII pocs dies abans d'obrir les sessions del Concili Vaticà II. «El papa Francesc és una gràcia de Déu al món», ha dit a Barcelona l'economista Michel Camdessus, exdirector del Fons Monetari Internacional, membre del Consell Pontifici Justícia i Pau, i president de les Setmanes Socials de França. L'elecció del papa Francesc, en opinió d'aquest expert, ha ajudat a superar l'eurocentrisme que patia l'Església. És el primer Papa que ha gosat dir-se Francesc, el sant que millor va veure Crist en els pobres, i es va sentir cridat a reconstruir l'Església a partir de les seves ruïnes,

segons aquelles paraules que li digué el Crist a Sant Damià: «Francesc, vé i reconstrueix la meua Església, que amenaça ruïna.» Camdessus ens va dir també que podem esperar canvis importants en el govern de l'Església i que és molt significatiu que parli sovint del Regne de Déu, que és una dimensió fonamental de la fe cristiana. En tot aquest context cal inscriure aquest viatge del Sant Pare a Assís. El nou Papa ens ha recordat que la crisi financera que vivim ens fa oblidar que el seu primer origen és una crisi antropològica. Es considera que la solidaritat, que és la riquesa dels pobres, és contraproductiu, com si anés contra la racionalitat econòmica i financera. «Mentre el rèdit d'una minoria creix de manera exponencial, el de la majoria es debilita —va dir el Papa actual el passat 16 de maig a un grup d'ambaixadors—. Aquest desequilibri neix d'una ideologia que promou l'autonomia absoluta dels

mercats i l'especulació financera, a la qual s'afegeix una corrupció tentacular i una evasió fiscal egoista que ha assumit unes proporcions mundials.» Segons el Sant Pare, «la crisi que estem vivint és una conseqüència del rebuig de l'ètica, del rebuig de Déu. L'ètica, com la solidaritat, molesta. Es considera contraproductiu, massa humana, perquè relativitza el diner i el poder, i perquè porta a Déu, que està més enllà de les categories del mercat». «Quan la crisi esclata, cal molt de temps per recuperar-se», ens va dir a Barcelona l'expert Michel Camdessus, que també afegí que hem d'estar esperançats i veure la crisi com una oportunitat per millorar els nostres comportaments i les regles de convivència. El Papa, a Assís, serà ben conscient que ja no és només l'Església la que cal reconstruir, sinó també el món. L'Església, avui, vol conversar amb el món i, així, mirar de contribuir a trobar camins que ajudin a superar la crisi actual i aprendre'n les lliçons de cara al futur.

Lluís Martínez Sistach
Cardenal, arquebisbe de Barcelona

Als quatre vents

A un mes d'un dia històric

D'aquí a poc més d'un mes, el proper dia 13 d'octubre de 2013 quedarà inscrit en la història de l'arxidiòcesi de Tarragona com a històric i memorable, ja que juntament amb els nostres màrtirs serà beatificada també una altra multitud de servents de Déu, originaris de diferents diòcesis i congregacions religioses d'Espanya, víctimes de la persecució religiosa del segle XX. Des d'ara els seus noms seran inscrits en el Martirologi de l'Església i seran objecte de veneració i de culte. Amb això, l'Església només desitja exposar a plena llum, davant de tothom, el testimoni d'homes i dones que van morir per causa de Crist. És a dir, que si no haguessin estat de Crist o no haguessin tingut fe, no els haurien matat violentament. I no els admira com a herois, sinó com a testimonis de la fe. No és la mort violenta el que fa que un sigui màrtir, sinó la causa d'aquesta mort. Els màrtirs morien per Jesucrist, i tenien la certesa que el destí de Crist en la glòria era el seu mateix destí. Jesucrist és la causa i el fonament de tot martiri.

La glorificació d'aquests màrtirs és, en definitiva, una proclamació de pau i de reconciliació. El seu martiri és una lliçó davant la història i un exemple a seguir pels cristians. Al cap i a la fi, la valentia dels màrtirs davant la mort violenta no va ser mèrit seu, sinó una gràcia de Crist. L'Església, quan beatifica aquests servents de Déu, no ho fa per venjança, ni tan sols per una reparació de la justícia humana, sinó per afirmar que el bé és sempre superior al mal. És molt apropiat que Tarragona aculli aquesta emotiva cerimònia, ja que, com hem dit en moltes ocasions, el primer fulgor del martiri en terres d'Hispania va brillar a l'antiga Tarraco amb el dels sants Fructuós, bisbe, i els seus diaques Auguri i Eulogi. Per això, la cerimònia de beatificació ha de ser una festa compartida per les Esglésies d'Espanya, en comunió amb el Sant Pare. Amb gran alegria convidem a tots a participar en aquesta celebració en la qual ens unirem a les diòcesis germanes i a les famílies religioses que acudiran a Tarragona per participar en una jor-

nada que desitjaria que féssiu íntimament vostra. Durant la seva vida el bisbe Manuel Borràs Ferré i els seus companys màrtirs van formar part de les Esglésies que peregrinen a Espanya i les van servir fins al final, fins a vessar la sang. És just, doncs, que aquestes Esglésies estiguin presents en l'hora de la seva glorificació, recullin amb amor el seu testimoni i donin gràcies a Déu. És el mateix Esperit qui ens uneix en la professió d'una mateixa fe, una fe per la qual van morir els màrtirs. Que aquest dia sigui un dia de lloança al nostre Salvador, i que, per la intercessió de tants homes i dones que van morir per causa de la paraula de Déu, ens siguin donades la veritable llibertat d'esperit, la fermesa i la puresa de la fe. Tarragona, ciutat acollidora per excel·lència, gresol de pobles i de cultures, porta del cristianisme a Espanya, obre ja els seus braços als fidels de les diferents diòcesis espanyoles i els anima a unir-se a la seva joia amb motiu d'un esdeveniment eclesial tan feliç.

Jaume Pujol Balcells
Arquebisbe de Tarragona i Primat

La Bona Notícia també a internet
www.catalunyacristiana.cat

I ARA ENTRA A LA NOVA PÀGINA WEB DE CATALUNYA CRISTIANA I CONSULTA LA NOSTRA HEMEROTECA. HI TROBARÀS TRENTA ANYS DE PREMSA RELIGIOSA.

Catalunya Cristiana col·labora amb
www.flama.info

FLAMA
AGÈNCIA CRISTIANA DE NOTÍCIES

UNES 800 PERSONES ASSISTEIXEN A LA REPRESENTACIÓ D'AQUEST DRAMA SACRE MEDIEVAL

El Misteri de la Selva resplendeix de nou

Eduard Brufau

La Selva del Camp

Fotografies: Marcel Ollé Roig

Enguany el Misteri de la Selva ha arribat a la 34a edició amb una assistència total de 800 espectadors entre els dos dies en què es va posar en escena. Aquest drama sacre medieval es representa de manera ininterrompuda des del 1980 a la parròquia de Sant Andreu de la Selva del Camp (Baix Camp) durant la festa de la Mare de Déu d'Agost per més d'un centenar de veïns de la localitat. El document original, amb text en català i música gregoriana i polifònica,

va ser descobert a les darreries del segle XIX per Mn. Joan Pié Faydella a l'arxiu parroquial d'aquesta població tarragonina.

El Misteri de la Selva data del segle XIV, cosa que el converteix en el drama sacre assumpcionista més antic d'Europa en llengua romànica. Narra la mort i l'Assumpció al cel en cos i ànima de la Mare de Déu, fet que l'Església catòlica va definir com a dogma en una data tan recent com l'any 1950 però que celebra des de fa segles. Des de l'edat mitjana a les terres de parla catalana l'Assumpció és una festa molt arrelada, tal com ho demostren els nombrosos drames

«El Misteri de la Selva és el drama sacre assumpcionista més antic en llengua romànica»

sacres al voltant d'aquesta celebració; a més del Misteri de la Selva altres drames assumpcionistas són el de València i el d'Elx, tots dos del segle XV.

Amb el temps, i gràcies a la perseverança dels veïns de la Selva del Camp que participen en la representació, la societat catalana ha anat prenent consciència de la importància d'aquesta peça de teatre religiós medieval. L'any 1994 va rebre el Premi Nacional de Cultura Popular a la millor iniciativa artística i els darrers anys s'ha representat també a Tarragona, Elx, Montserrat i fins i tot a Roma i Jerusalem.

Visita del papa
Francesc
a Cagliari,
el 22 de
setembre

VISITA DEL PAPA FRANCESC A SARDENYA

Viatja a Sardenya amb Grimaldi Lines i viu una experiència única: la visita del papa Francesc al Santuari de la Mare de Déu de Bonaria, a Cagliari, on el Sant Pare celebrarà la **missa** i l'**Àngelus**.
Embarca't als vaixells de Grimaldi i ja durant la navegació comparteix moments de trobada i oració, rep l'eucaristia o resa el Rosari a les sales comunes de la nau.

VIATGE ESPECIAL A SARDENYA

5 DIES / 4 NITS: DE DIVENDRES A DIMARTS

VAIXELL + HOTEL

Sortida el divendres 20/09 des de Barcelona

*Consulta condicions i disponibilitat. Places limitades.

Viatge en vaixell i acomodació en hotel
(2 nits a Cagliari i 1 a Sardenya)
amb preus per persona a partir de

246€

EL PREU INCLOU:

- ✓ Camarot interior a l'anada i sense acomodació a la tornada (tornada diürna)
- ✓ 2 nits d'hotel a la zona de Cagliari i 1 nit a la zona de l'Alguer. Inclou esmorzar.
- ✓ Taxes i assegurança de viatge

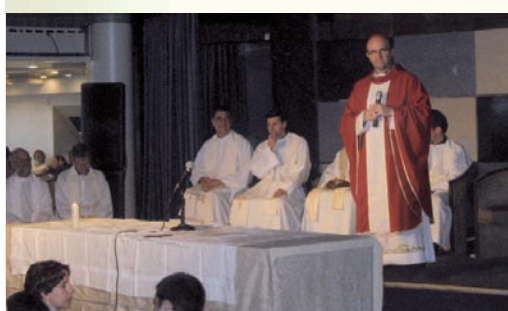
Sala per a reunions

Piscina i solàrium

Bars i restaurants

Missa a bord

Camarots

902 531 333
agencias de viajes

reservas@grimaldilogistica.com

www.grimaldi-lines.com

SARDEGNA

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIA 1)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 2)

SETEMBRE

1. DIUMENGE

Diumenge XXII de durant l'any,

Verd. Lectures: Siràcida 3,19-21.30-31 / Salm 67 / Hebreus 12,18-19.22-24a / Lloc 14,1.7-14

SANTORAL: Mare de Déu del Puig. Anna, prof.; Gil, ab.; beat Josep Samsó, mr.; Lleir, b.; Llop, b.; Teresa-Margarida Reddi, rel.

2. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: 1 Tessalonicencs 4,13-18 / Salm 95 / Lloc 4,16-30

SANTORAL: Antolí, mr.; Ingrid, rel.; Màrtirs de setembre, mr.; Raquel.

3. DIMARTS

Sant Gregori el Gran (MO), Blanc.

Lectures: 1 Tessalonicencs 5,1-6.9-11 / Salm 26 / Lloc 4,31-37

SANTORAL: Basilissa, vg. i mr.; Sàndal, mr.; Simeó Estilita el jove, monjo.

4. DIMECRES

Fèria, Verd. Lectures: Colossencs 1,1-8 / Salm 51 / Lloc 4,38-44

SANTORAL: Bonifaci I, p.; Rosa de Viterbo, rel.; Rosalia de Palerm, rel.; Moisès.

5. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: Colossencs 1,9-14 / Salm 97 / Lloc 5,1-11

SANTORAL: Llorenç Justiniani, b.; beata Teresa de Calcuta, rel. i fund.; Obdúlia, vg. i mr.

6. DIVENDRES

Fèria, Verd. Lectures: Colossencs 1,15-20 / Salm 99 / Lloc 5,33-39

SANTORAL: Eleuteri, ab.; Zacaries, prof.

7. DISSABTE

Fèria, Verd. Lectures: Colossencs 1,21-23 / Salm 53 / Lloc 6,1-5

SANTORAL: Albí, b.; Judit; Regina, vg. i mr.

Comentari de la Paraula

Josep Rius-Camps

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

Amic, remunta més amunt en el banquet del Regne

Partint de la invitació d'un cap dels fariseus a compartir un àpat en dia de sàbat, Jesús ho aprofita per instruir els comensals sobre les condicions indispensables per poder participar en el banquet del Regne de Déu. Li havien parat, però, una trampa acarant-lo amb un home malalt d'hidropesia. Pretenien acusar-lo, si se saltava el precepte sabàtic. «És lícit —preguntà ell— en dia de sàbat guarir o no?» Ells van callar. Tanmateix el guareix i els pregunta de nou: «Qui de vosaltres que li cau en un pou una ovella o un ase en dia de sàbat, no el traurà de seguida?» Silenci total. Com que s'han enfilat en els primers llocs servint-se de l'escalafó del poder, els proposa una paràbola: «Quan siguis convidat a una boda, no t'asseguis en el primer lloc», com feien els juristes i fariseus, «no fos cas que vingui un altre més honorable que tu, arribi el qui us convidà a tu i a ell i et digui: "Cedeix-li el lloc", i et trobis, avergonyit, ocupant el darrer lloc. Al contrari, quan siguis convidat, deixa't caure en el darrer lloc, perquè quan vingui el qui et va convidar et digui: "Amic, remunta més amunt." Així quedaràs molt bé davant els comensals.» Però, què té a veure —em pregunto— un hidròpic amb un banquet de noces? La hidropesia havia estat la conseqüència de la indigestió que li causava el precepte sabàtic, en posar la Llei religiosa per damunt del bé de la persona. Jesús se l'ha jugada guarint l'home perquè pogués remuntar el vol. «Perquè tot aquell qui s'enlaira s'abaixa ell mateix i el qui s'abaixa s'enlaira ell mateix.» Així ho llegeix el còdex Beza. Per «enlairar-se» en el Regne de Déu és imprescindible situar-se en el mateix nivell del Nuvi, car ell ha estat el primer a cenyir-se el davantal i ocupar «el darrer lloc». Renunciar a l'ambició d'honors és condició ineludible per entrar en el Regne de Déu. La senzillesa permet deixar llast per «remuntar més amunt» fins a trobar-se amb l'Espòs.

Lectures bíbliques

Diumenge XXII de durant l'any

Lectura primera

Sir 3,19-21.30-31

Sigues humil i Déu et concedirà el seu favor

Lectura del llibre de Jesús, fill de Sira:

Fill meu, sigues modest en tot el que facis i et veuràs més estimat que el qui dóna esplèndidament. Com més gran ets més humil has de ser, i Déu et concedirà el seu favor. Déu, que és veritablement poderós, revela els seus secrets als humils. La desgràcia dels descreguts no té remei, perquè ha arrelat en ells una planta dolenta. El cor dels assenyats comprèn els proverbis dels assenyats, l'orella atenta s'alegra de sentir parlar amb seny.

Salm responsorial

67

Que s'alegrin davant d'ell els justos, que no planyin res per celebrar el seu triomf. Canteu al Senyor, l'oeu el seu nom, celebren davant d'ell el seu triomf.

R. Instal·laieu els pobres, Déu nostre, al país fèrtil del vostre patrimoni.

Déu és pare d'orfes, defensor de viudes, des del lloc sagrat on resideix. Déu dóna casa als desemparats, allibera els captius i els enriqueix. **R.**

Senyor, vau fer caure una pluja abundant per refer els vostres camps esgotats; vau allotjar-hi la vostra família. Instal·laieu els pobres, Déu nostre, al país fèrtil del vostre patrimoni. **R.**

Lectura segona

He 12,18-19.22-24a

Us heu acostat a la muntanya de Sió, a la ciutat del Déu viu

Lectura de la carta als cristians hebreus:

Germans, vosaltres no us heu acostat a aquella muntanya palpable del Sinaí, que era tota ella foc ardent, foscor, negra nuvolada i tempesta, ni heu escoltat el toc del corn i la veu que pronunciava aquelles paraules. Els mateixos que sentiren la veu suplicaren que no continués parlant-los. Vosaltres us heu acostat a la muntanya de Sió, a la ciutat del Déu viu, la Jerusalem celestial, a miríades d'àngels, a l'aplec festiu dels primers inscrits com a ciutadans del cel; us heu acostat a Déu, jutge de tots, als esperits dels justos que ja han arribat a terme, a Jesús, el mitjancer de la nova aliança.

Al·leluia

Mt 11,29

Accepteu el meu jou i feu-vos deixebles meus, que jo sóc benèvol i humil de cor.

Evangeli

Lc 14,1a.7-14

Tothom qui s'enalteix serà humiliat, però el qui s'humilia serà enlaltit.

Lectura de l'evangeli segons sant Lloc:

Un dissabte, Jesús entrà a menjar a casa d'un dels principals fariseus. Ells l'estaven observant. Jesús notà que els convidats escollien els primers llocs i els proposà aquesta paràbola: «Quan algú et convida a

un dinar de casament, no et posis al primer lloc: si hi hagués un altre convidat més honorable que tu, vindria el qui us ha convidat a tots dos i et diria: "Cedeix-li el lloc", i tu hauries d'ocupar el lloc darrer, tot avergonyit. Més aviat quan et conviden vés a ocupar el lloc darrer, i quan entrarà el qui t'ha convidat et dirà: "Amic, puja més amunt." Llavors seràs honorat davant tots els qui són a taula, perquè tothom qui s'enalteix serà humiliat, però el qui s'humilia serà enlaltit.»

Després digué al qui l'havia convidat: «Quan facis un dinar o un sopar, no hi cridis els teus amics, ni els teus germans, ni altres parents teus, ni veïns rics. Potser ells també et convidarien, i ja tindries la recompensa. Més aviat, quan facis una festa, convidar-hi pobres, invàlids, coixos i cecs. Felix de tu, llavors: ells no tenen res per recompensar-t'ho, i Déu t'ho recompensarà quan ressuscitaran els justos.»

Les portes de la fe

Pere Tena Bisbe auxiliar emèrit
de Barcelona
peretenagarriga@gmail.com

La catedral de Barcelona

Dins el programa de restauració de la catedral de Barcelona, que va començar fa anys, i que arriba ja a la conclusió, aquest estiu ha estat el torn de la porta gran d'entrada. Altres portes havien estat ja restaurades anteriorment, però la restauració de la porta de la façana ha donat un resultat excepcional. Ha estat l'obra dels ebenistes de la catedral, els germans Marsellach, pel que fa al pacient i professional treball de «redescobrir» l'esplendor original de la fusta, i de Tena-orfebres per la restauració dels aplics de metall, dels quals hom no pensava mai que fossin realment metàl·lics i tan delicats. Contemplar aquestes portes ara tan boniques ens condueix al significat que tenen, i ens fan pensar, aquest any, en «la porta de la fe». En realitat, si l'església és la casa dels fidels reunits per la fe i la lloança de Déu, les portes de les esglésies bé es poden dir «portes de la fe».

La tradició artística cristiana ho ha vist així, i tant el romànic com el gòtic han emmarcat les portes mateixes en un conjunt d'escultures que formen el portal complet. Aquestes escultures representen molt sovint els apòstols, disposats de tal manera que semblen portar a Crist —la seva imatge està sovint al centre, com en la catedral de Barcelona— o simplement convidant a entrar en l'església. Es reforça així el tema de les portes de la fe. En algunes catedrals gòtiques apareix una figura explícita de l'Església de la fe: una

dona coronada, amb la creu a una mà i un calze a l'altra.

Les portes a la litúrgia oriental

La característica arquitectònica de les esglésies de ritu oriental és l'anomenat «iconostasi», una paret més o menys alta que separa el lloc dels ministres i de l'altar del de la nau on hi ha els fidels. Aquesta paret, però, té tres portes de pas entre l'altar i la nau. La del centre és la més gran, dita «porta reial», perquè és la porta per la qual s'entra directament a l'altar, al lloc del sacrifici del gran Rei, o hi passa la «Gran entrada», quan la processó dels ministres porta els dons a l'altar cantant l'himne dels Querubins. La litúrgia oriental està interessada en aquesta porta més que en la porta exterior que dona al carrer. Encara que aquesta pràctica no és des dels orígens, en els darrers segles s'ha accentuat cada vegada més. La porta reial té una decoració fixa: a la part alta, es representa l'anunciació a Maria; a la resta, els quatre evangelistes. La significació està clara: el misteri de la Paraula feta carn, i la comunicació d'aquesta Paraula a través de la predicació apostòlica, cristallitzada especialment en els Evangelis. Aquesta porta quedarà tancada, en cada celebració, quan entri la processó dels dons, i s'obrirà per distribuir la comunió als fidels. És la celebració del misteri de la fe. Després de la comunió, l'assemblea canta: «Hem vist la llum veritable hem trobat la fe veritable.» La porta reial és ben bé una porta de la fe.

Altres portes amb missatge

Més recentment, les portes de la basílica de la Sagrada Família, dedicada pel papa Benet XVI en una jornada memorable, han optat per expressar un altre aspecte de la fe: la pregària cristiana. El text del Parnostre omple en relleu tota la porta. Tots hem vist la mà del papa Benet obrint aquesta porta, on apareix la pregària del Senyor. El significat és molt exacte: la pregària dels fills de Déu és la pauta de tota pregària que els fidels faran en aquell lloc, és la pregària rebuda amb el sagrament de la fe, el baptisme.

Arreu del món podríem trobar tantes portes amb un clar missatge de fe! Pensem en la Porta Santa de Sant Pere del Vaticà, oberta només en els anys sants. És la narració esculpida de la història de la misericòrdia de Déu, des de l'inici de la humanitat, fins a la representació del papa Pius XII inaugurant l'Any Sant de 1950, acabada la Gran Guerra Mundial. És la fe en la misericòrdia de Déu la que porta els pelegrins dels anys sants a entrar, per aquesta porta, per acollir la gràcia del perdó i de la reconciliació. De cara a la nostra vida cristiana, l'atenció a les portes de les esglésies és una invitació a no entrar-hi distretament, com si s'entrés curiosament a un lloc turístic. Si estem atents, es converteix en una experiència de fe, joiosa com el cèlebre «àngel del somriure» que acull els fidels al portal de la catedral de Reims.

El sant de la setmana

Per Eduard Brufau

Sant Esteve de Châtillon

- ✓ Nascut a Châtillon des Dombes, prop de Lió, cap al 1150
- ✓ Prior de la cartoixa de Portes i bisbe de Die
- ✓ D'espiritualitat profunda i senzilla, autor de miracles
- ✓ Va morir a Die l'any 1208
- ✓ Canonitzat el 1852 per Pius IX

Aquest sant francès, nascut en una regió de gran tradició monàstica on hi ha Cluny i els primers monestirs del Cister, pertanyia a una família noble. De ben petit ja va demostrar una gran pietat, amb molta pregària diària i amb la pràctica habitual del dejuni.

Quan tenia 25 anys va entrar a la cartoixa de Portes, als Alps, on va dur la vida pròpia dels fills de sant Bru. Quan ja hi duia molts anys en va ser escollit prior, i va portar el govern de la comunitat amb humilitat i saviesa. Per la seva fama d'home bondadós i recte, l'any 1203 ser nomenat bisbe de la veïna ciutat de Die, ministeri que va acceptar per obediència. Durant el temps que va ocupar la seu episcopal va renovar la vida espiritual dels feligresos i va obrar diversos miracles, com ara guaricions. Fins i tot va profetitzar la fundació de l'orde dels dominics, que seria realitat el 1215. Els miracles van continuar fins i tot després de mort i la seva tomba es va convertir ràpidament en un lloc de pelegrinatge. Segles més tard el seu cos va ser trobat intacte, però l'any 1561, durant les guerres de religió de França, va ser cremat.

Sant Feliu de Llobregat

Mor la germana Teresa Losada

La religiosa franciscana ha estat pionera a Catalunya en l'acollida d'immigrants musulmans

Redacció

Sant Vicenç dels Horts

Una dona per a l'acollida. Aquest ha estat el carisma que ha marcat la vida de la germana Teresa Losada, franciscana missionera i fundadora del Centre Bayt al-Taqafa. El seu cor va deixar de batejar el 25 d'agost passat, a Sant Vicenç dels Horts, després d'una llarga malaltia viscuda en la fe. L'acompanyava la seva comunitat religiosa i la seva comunitat de vida. Diuen que les persones moren com han viscut. Teresa Losada va viure sempre oberta als altres, envoltada d'amics i persones que la necessitaven. Ha estat pionera a Espanya en l'acollida als immigrants musulmans i en la defensa dels seus drets i deures. A l'hora decisiva del seu traspàs, també estava acompanyada. L'envoltava l'amor de tantes persones que ja la troben a faltar...

L'església de Sant Vicenç Màrtir es va omplir a vessar el 26 d'agost, amb persones de diverses confessions religioses i espiritualitats, sobretot musulmans, que van voler donar un últim i emotiu adéu a Teresa Losada. «Els que tenim la fe en Al·là i Mahoma el seu profeta —pregava una representant de la comunitat musulmana de Sant Vicenç— ens volem unir a aquesta celebració. Donem gràcies per aquesta dona de cor blanc que tant estima i respecta profundament el nostre poble, la nostra cultura i la nostra fe. Que al cel on ella esperava trobar-se amb el seu Déu, continuï estimant i resant per les nostres famílies.»

Evangelitzar amb el testimoni

Nascuda a Lugo fa 70 anys, Teresa Losada es va doctorar en Filologia Semítica, especialitat món àrab-islam, a la Universitat de Barcelona, on va impartir classes de llengua i literatura àrab entre l'any 1970 i 1977. Preocupada per la qualitat de vida dels immigrants procedents del nord d'Àfrica que arribaven a Espanya a fer treballs marginals, va decidir deixar la docència per dedicar-se completament al servei de la immigració àrab-musulmana. Juntament amb dues religioses més de la Congregació de Franciscanes Missioneres de Maria, l'any 1977 Losada va fundar la institució d'acollida Bayt al-Taqafa, que avui dia ha esdevingut fundació. Ja feia algun temps que havien pres la decisió de viure a prop dels immigrants magribins, assumint el repte urgent de l'acollida. Es va crear el Centre Bayt al-Taqafa (que significa «casa de cultura»), amb seus al carrer Princesa de Barcelona i també a Sant Vicenç dels Horts. «Als països musulmans nosaltres ja teníem l'experiència de

l'evangelització a través del testimoni: encontre, acollida, amistat, tracte diari... —explicava Teresa Losada, en una llarga entrevista publicada el juny del 2012 a *Quaderns de Cristianisme i Justícia*—. Compartim la vida amb aquests germans musulmans, la qual cosa ens dóna l'oportunitat de sentir i palpar nombrosos valors humans i religiosos.»

Més tard els germans de Sant Joan de Déu, amb els quals les germanes han mantingut una estreta i fraterna col·laboració, també es van sumar al projecte. La fundació ha centrat

«Compartim la vida amb els germans musulmans a través del testimoni, de l'acollida, de l'amistat...»

els seus esforços a crear espais de trobada i acollida. Actualment la fundació atén més de 4.000 persones cada any, amb activitats de formació, idiomes, promoció de la dona i assessorament legal, i gestiona, a més, tretze pisos d'acollida per a persones adultes o joves en situació de precarietat o irregularitat.

La tasca i l'esforç que Teresa Losada ha posat en l'apropament de la cultura àrab i la cristiana l'han fet mereixedora de nombrosos premis i reconeixements. L'any 2000 va ser nomenada consul-

tora del Consell Pontifici per al Diàleg Religios de la Santa Seu; des del 2001 és filla adoptiva de Sant Vicenç dels Horts i l'any 2002 va rebre la Creu de Sant Jordi. Recentment, l'any 2012, va rebre el II Memorial Cassià Just i el mes de maig de 2013 va rebre el reconeixement Emmanuel Mounier 2013. Aquests guardons posen en relleu «el compromís i el treball portat a terme per Teresa Losada a favor dels drets dels immigrants àrabs i la seva convicció que el respecte mutu entre cultures i religions és profitós per a tothom».

Una dona santa, plena de Déu

Mn. Jordi Tres Bosch
Vicari de Santa Maria de Piera

La germana Teresa Losada ens ha deixat... però no del tot! Forma part d'aquella estelada de gent santa que resa per l'Església. Tinc la sensació certa que tinc amistat amb una dona santa, plena de Déu, capaç d'estimar amb aquell cor que Jesús regala als qui l'estimen un munt! La casa de la germana Teresa és una casa de planta senzilla amb jardinet a l'entrada, a peu de carrer i sempre plena de gent. Quan va rebre la santa unció i la benedicció amb el Santíssim Sagrament, ja en els últims moments de vida en aquest món, estava al llit de la seva habitació. En el moment de la benedicció de Déu, la seva mà era acariciada afectuosa per un germà de sant Joan de Déu que hi passà tota la nit. A l'habitació era vetllada per la seva comunitat juntament amb una família musulmana, un capellà de parròquia i rebia els petonets d'una nena que tenia

restes de henna tatuada a les mans.

Alguns potser la recordaran per la seva obra social, per la seva aportació en la lluita contra la injustícia i el mal en la nostra societat. Però ella és ben conscient que la primera obra és la de Déu en l'Eucaristia. «L'Eucaristia és el fonament de la meua vida», l'he sentit dir convençuda moltes vegades. «Com en l'Eucaristia —afegia la Teresa—, la vida consagrada és la vida que ja ha estat lliurada...» Un dels records més bonics que tinc, molt i molt personal, és el vídeo que vam gravar a casa seva poc després de conèixer que tenia un càncer de pronòstic greu. Com explicant un secret, baixet, ens deia: «Us ho confesso... gairebé diria que tinc ganes i pressa d'anar amb el Pare (...). Tampoc no sóc mestressa de la meua vida (...) D'altra banda, la missió de les germanes pot continuar perquè està molt organitzada...» Em recorda tant aquell despreniment de sant Pau... Per mi que se n'ha anat al cel ara mateix. Però encara tenim feina per estona!

Barcelona

Dues noves germanes a les Carmelites de Sant Josep

La professió religiosa va tenir lloc el 15 d'agost passat a Horta

Samuel Gutiérrez
Barcelona

«Cridades a remar mar endins en la barca de l'espiritualitat carmelitana.» Així se senten les germanes Lidia Damian i Yanelly Rodríguez, que el 15 d'agost passat, festa de l'Assumpció de la Mare de Déu, van professar els primers vots a les Carmelites de Sant Josep. La cerimònia va tenir lloc a Horta, a la casa mare de la congregació, i va estar presidida pel P. Mariano Blanco, salesià. Les noves professes són originàries de Mèxic i Colòmbia, on les Carmelites de Sant Josep fa anys que desenvolupen una important tasca educativa i social. «El camí de la nostra consagració a Déu tot just comença —afirmaven alegres les joves carmelites—. Jesús és el més gran que ens ha passat mai i ara només desitgem ser-li totalment fidels.»

Després de gairebé quatre anys de formació intensa, en els quals han passat per l'aspirantat, el postulantat i el noviciat, la Lidia i la Yanelly han emès els primers vots i inicien així l'etapa del juniorat. Revestides amb l'hàbit marró de les carmelites, les noves germanes continuaran ara els estudis de ciències religioses i infermeria, respectivament.

La vocació carmelitana de la Lidia i la Yanelly es va gestar a l'altra banda de l'Atlàntic, als seus països d'origen. El contacte amb la missió de les germanes va ser decisiu. Procedents d'ambients i realitats socials diferents, i en el cas de la Lidia no gaire propers a l'Església, en tots dos casos l'aprofundiment en la vida de fe i la trobada personal amb Jesucrist van suposar un canvi radical

de vida. Totes dues també van quedar seduïdes pel carisma carmelità, viscut en aquesta congregació en la contemplació i en l'apostolat, oferint la pròpia vida «en obsequi de Jesucrist». «La inquietud religiosa sempre havia estat latent, encara que durant algun temps també vaig estar allunyada de l'Església —confessa Yanelly, de 36 anys—. Cercava un lloc on poder consagrar-me al Senyor i el vaig trobar en les Germanes Carmelites de Sant Josep. La seva espiritualitat del Carmel m'havia tocat profundament.»

Vida consagrada

Fa dos anys la Lidia i la Yanelly es van traslladar a Espanya per iniciar el noviciat a la casa de Sant Feliu de Llobregat. Amb la mare Paquita Ubierna, mestra de novícies, i la resta de germanes de comunitat, han recorregut el camí fins a la consagració. Ha estat un temps per penetrar en el carisma i l'espiritualitat del Carmel, un temps en què tampoc no han faltat els dubtes i fins i tot les pors, però que els ha permès anar creixent en l'amor a Déu i als germans, sobretot

«Jesús és el més gran que ens ha passat mai i ara només desitgem ser-li totalment fidels»

encarnat en els nens i els ancians. «En el contacte amb les germanes i també amb els ancians he anat descobrint que la meua vocació és la vida consagrada —explica la jove Lidia, de només 22 anys—. Més enllà dels entrebancs i les dificultats, ha prevalgut l'alegria i la pau, per això he decidit donar un sí al Senyor i fer un pas més en aquest camí de seguiment.»

Ja com a religioses amb vots simples i en el context d'una Església que està cridada a sortir a les perifèries, la Lidia i la Yanelly afronten el repte del compromís i del testimoniatge. «Volem viure amb la major fidelitat possible la nostra consagració —acaben dient— i això significa també ajudar els altres a descobrir el rostre misericordiós de Jesús.»

A més de la primera professió de la Lidia i la Yanelly, les Germanes Carmelites de Sant Josep van tenir un altre motiu d'alegria també el 15 d'agost passat. La jove Sonia Avendaño, de 36 anys i natural de Bogotà (Colòmbia), entrava al noviciat d'una congregació que compta ja amb més de cent anys d'existència. Les Germanes Carmelites de Sant Josep van ser fundades l'any 1900 per la venerable mare Rosa Ojeda. «Ella es va sentir cridada per Déu per servir i ajudar els més necessitats del seu temps —explica la mare Paquita Ubierna—, els més pobres, els malalts, els ancians, els nens, nodrida amb l'esperit d'oració i contemplació, de la vida fraterna a l'estil de la Sagrada Família de Natzaret de manera senzilla i amb un cor de mare, carisma personal que es converteix per a les seves seguidores en carisma institucional.»

El Twitter del cardenal supera els 7.000 seguidors

Redacció / Barcelona

«Va bé repassar els discursos del papa Francesc a Rio amb motiu de la JMJ. Poden ajudar molt en la pastoral de joventut de la diòcesi.» Aquest és un dels tuits amb què el cardenal Lluís Martínez Sistach, en ple mes d'agost i gairebé diàriament, ofereix des del seu Twitter breus missatges exhortatius. L'estiu passat, pocs mesos després d'haver començat a tuitejar, tenia uns 700 seguidors però actualment ja ha superat els 7.000.

Fins i tot des de Polònia, on a principis d'aquest mes, l'arquebisbe de Barcelona va peregrinar amb un grup de sacerdots de l'arxidiòcesi, ha mantingut informats els seus seguidors del que en aquells dies estaven gaudint: «A Cracòvia hem viscut records i espiritualitat del qui va ser el seu cardenal i després Joan Pau II molt ben acollits pel cardenal Dziwisz.»

Centenari del naixement del cardenal Jubany

Redacció / Barcelona

El 12 d'agost passat va fer cent anys del naixement del cardenal Narcís Jubany, arquebisbe de Barcelona entre el 1971 i el 1990. El cardenal Jubany va néixer a Santa Coloma de Farners. Va estudiar al Seminari Conciliar de Barcelona i va ser ordenat sacerdot el 30 de juliol del 1939. Anys més tard es va doctorar en Teologia a la Universitat Pontifícia de Comillas i en Dret Canònic a la Pontifícia Universitat Gregoriana de Roma.

El 1954 va ser nomenat canonge de la catedral de Barcelona i oficial del Tribunal diocesà. El 1955 va ser nomenat bisbe auxiliar de Barcelona fins al 7 de febrer del 1964, quan la Santa Seu el va nomenar bisbe de Girona. Narcís Jubany va participar en el Concili Vaticà II (1962-1965). El 1971 va ser nomenat bisbe de Barcelona, en substitució de Mons. Marcelo González Martín. El 5 de març del 1973, el papa Pau VI va crear Narcís Jubany cardenal. Com a cardenal va participar en els conclaves que van elegir Joan Pau I i Joan Pau II. Després de 17 anys i per causa d'edat, la Santa Seu va acceptar la seva dimensió com a arquebisbe de Barcelona el 1990. Va ser el primer cardenal guardonat amb la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya, el 1991. El cardenal Jubany va morir el 26 de desembre del 1996 a Barcelona, als 83 anys d'edat, i va ser enterrat a la catedral de Barcelona.

Terrassa

El bisbe de Terrassa participa en una trobada de Cursets de Cristiandat a Bogotà

Mons. Saiz Meneses va dirigir una meditació sobre l'Any de la Fe

Redacció
Terrassa

Enguany fa seixanta anys del primer Curset de Cristiandat celebrat al continent americà. Per commemorar aquesta efemèride, del 13 al 20 d'agost es va celebrar a Bogotà, Colòmbia, una trobada de dirigents del Grup Llatinoamericana de Cursets de Cristiandat. Entre els bisbes convidats va ser-hi present Mons. Josep Àngel Saiz Meneses, bisbe de Terrassa, bon coneixedor d'aquest moviment.

La trobada va aplegar nombroses persones de diferents països llatinoamericans, i duia per lema «Jo crec, augmenta en nosaltres la fe per anar a l'encontre dels allunyats». Durant la setmana que va durar la trobada es va reflexionar sobre l'Any de la Fe i el Concili Vaticà II, i Mons. Saiz va dirigir una meditació inicial amb el títol: *En l'Any de la Fe. Per Ell, amb Ell i en Ell*. Durant la seva dissertació el prelat egarenc va afirmar que la fe del cristià és creure en una persona, Jesucrist, i va convidar els presents a ser-ne testimoni en el món d'avui. Així mateix va parlar sobre la pertinença a l'Església i el repte de viure la unitat en la veritat.

El bisbe de Terrassa també va participar en diversos dels debats que van tenir lloc durant la trobada sobre la situació del Moviment de Cristiandat en la realitat de l'Església llatinoamericana. Finalment, el dia 18, Mons. Saiz va presidir la missa de la IX Ulteya Nacional

de Cursets de Cristiandat de Colòmbia. Durant l'eucaristia, concelebrada per Mons. Pedro M. Laxague, bisbe auxiliar de Bahía Blanca, Argentina, i 25 sacerdots, el bisbe català va recordar que la vida del cristià és un pelegrinatge i una lluita, i que els fidels s'han de convertir

Cursets de Cristiandat

Els Cursets de Cristiandat van néixer a Mallorca l'any 1949 entre els grups de joves d'Acció Catòlica. D'allí es van estendre ràpidament per Catalunya, altres llocs d'Espanya i Llatinoamèrica i es va obrir a totes les edats. Es tracta d'un moviment d'Església que se centra en l'anunci joiós de l'Evangelí organitzat en grups d'una desena de persones. Les trobades més generals són anomenades *ultreia*. Aquesta paraula es feia servir entre els pelegrins del camí de Sant Jaume per animar-se a tirar endavant en la ruta, tan físicament com espiritualment.

en signe de contradicció per al món per la seva manera de viure la fe. Igualment va animar tots els qui conformen els Cursets de Cristiandat a comprometre's en la nova evangelització i a tenir presents les paraules del Papa, que convida a no tenir por del moment actual.

LES PREGÀRIES SÓN ELS ESPAIS MÉS ESCOLTATS DE

 Ràdio Estel

Ajuda'ns a disposar dels recursos suficients per continuar emetent cada dia aquestes paraules de súplica, d'acció de gràcies i de lloança.

Podeu fer la vostra aportació:
Xec nominatiu a Ràdio Estel
(C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69, 08014 Barcelona)

Ingrés o una transferència al nostre compte de
"la Caixa" 2100 3013 25 2200406287

Lleida

Alumnes del col·legi Episcopal de Lleida peregrinen a Santiago

Redacció / Lleida

Per segon any consecutiu un grup d'alumnes del Col·legi Episcopal Mare de Déu de l'Acadèmia, de Lleida han peregrinat a Santiago de Compostel·la. Entre el 16 i el 25 de juliol una quinzena de joves de primer de batxillerat van fer els aproximadament 120 quilòmetres que separen la localitat de Sarrià, al cor de la província de Lugo, de la tomba de sant Jaume Apòstol. Els alumnes van estar acompanyats de Mn. Manel Mercadé, de l'equip de pastoral del

col·legi, i de Paco Flores, professor del centre. El pelegrinatge va servir perquè els alumnes visquessin uns dies fora de l'ambient acadèmic i fessin una experiència de retrobament amb ells mateixos i amb Déu. Durant els dies de pelegrinatge va tenir lloc el tràgic accident d'un tren d'alta velocitat a Santiago de Compostel·la, que va costar la vida a una vuitantena de persones. Afectats per la notícia, els joves pelegrins de Lleida i els dos acompanyants van celebrar una missa per totes les víctimes de l'accident.

Urgell

La dansa de Santa Clara es consolida a Balaguer

Més de tres-centes persones assisteixen a la representació del Trànsit al santuari del Sant Crist

Redacció
Balaguer

Un any més, amb motiu de la festa de santa Clara d'Assís, les germanes clarisses del Sant Crist de Balaguer van obrir l'11 d'agost passat les portes del santuari per acollir una nova edició de la representació del Trànsit de la seva fundadora. La bonica tradició, cada vegada més arrelada a la zona, va aplegar aquesta vegada més de tres-centes persones, que van poder gaudir d'una entranyable sessió de teatre i dansa contemplatius. L'èxit de la representació ha estat possible gràcies a l'ajuda de fra Gerard Sarapura, o.f.m., creador del guió, i a la col·laboració, cada vegada més reeixida, de l'Escola de Dansa de Balaguer. El grup dirigit per la jove Montse Miret ha estat capaç de crear i interpretar una coreografia molt propera a l'acte sacramental.

La mort de santa Clara, 27 anys després de la de Francesc, és el fil conductor d'una representació en què tot evoca el carisma franciscà. El trànsit de la fundadora és ocasió perquè les germanes que l'envolten recordin els gestos i la paraula de la santa d'Assís. L'objectiu de l'obra i de la dansa que, 800 anys després, proposen les germanes clarisses de Balaguer és «tornar a dir de nou la mort com a dansa, com a bes, com a encontre i abraçada», afirma sor Maria Victòria Triviño, superiora de la comunitat. «Tot és música, llum, gest en la dansa —continua

dient—. Una dansa amable i graciosa en la primera escena que interpreta el goig de la sororitat. Dansa violenta, si es vol, en l'assetjament de la malaltia que fa prostrar Clara en la segona escena. Dansa d'elevació exquisida i vigoria en la visió del Rei de la glòria. I dansa, finalment, de gran bellesa la que intenta fer visible la grandesa d'una mort santa, la dormició acompanyada de la Reina de les verges, revestida de la

«Les germanes clarisses volem tornar a expressar la mort com a dansa, com a bes, com a encontre i abraçada»

blancor dels benaurats, rebent el bes i sortint en dansa.»

Les germanes clarisses són protagonistes en la segona part de la representació, més breu, i que evoca el moment actual. Es fa homenatge de la icona de santa Clara i s'intenta expressar la seva vigència a través de l'expansió de la llum sobre els assistents. «És el que, vivint la seva forma de vida, intentem cada dia —confessa Triviño—. I per això acabem amb la benedicció de santa Clara.»

Entre els assistents hi havia representació de la gran família franciscana, així com

de les autoritats locals. L'eucaristia va ser presidida pel P. Ramon Doménech, i el P. Francesc Gamissans va posar el colofó amb unes emotives paraules. «Que la Dama Pobra ens acompanyi —acaba demanant sor Victòria Triviño—, quan arribi l'hora, per rebre la germana mort corporal, com a bes, com a dansa, encontre amb la Reina de les Verges i abraçada del Rei de la glòria.»

Nou capítol provincial dels Maristes de L'Hermitage

Redacció
Les Avellanes

Del 30 de juliol al 4 d'agost va tenir lloc al monestir de les Avellanes el quart capítol de la Província Marista de L'Hermitage, que inclou Catalunya, França, Suïssa, Grècia, Hongria i Algèria. En el desè aniversari de la creació d'aquesta província cinquanta-dos germans capitulars i sis laics es van aplegar a les Avellanes per viure «una experiència intensa de

vida fraterna, en un clima de pregària, reflexió i convivència, que ha permès elaborar diverses orientacions per al proper trienni».

En el document final presentat pel IV Capítol Provincial, els participants afirmaven que «aquestes orientacions són crides del Senyor per viure un nou dinamisme a la Província». «Que com Església —amb el papa Francesc— i en el servei al nostre món siguem, cada cop més, testimonis en els nostres llocs de vida i entre els joves», acabaven dient.

En aquesta nova edició del Capítol de la

província de L'Hermitage han estat escollits vuit consellers provincials, que compartiran el treball del G. Maurice Berquet, provincial. Són els germans André Déculty, Pere Ferré, Xavier Giné, Manel Martín, Michel Morel, Jaume Parés Jean Ronzon i Gabriel Villa-Real.

La presència de Maria al monestir de les Avellanes, i en la vida de l'Institut dels Germans Maristes, ha estat viscuda pels capitulars «com una invitació a sentir-nos enviats pel Senyor per fer present el rostre marià de l'Església en les nostres vides».

Trobada de matrimonis al santuari del Remei

Redacció / Bolvir

Per onzè any consecutiu l'arquebisbe Joan Enric Vives es va reunir el 17 d'agost passat amb un grup nombrós de matrimonis del bisbat. La trobada, que es va iniciar amb una emotiva eucaristia, va tenir lloc al santuari de la Mare de Déu del Remei de Bolvir, a la Cerdanya.

En la seva homilia, l'arquebisbe va animar els matrimonis a estar atents per tal de copsar «els signes dels temps» que el Senyor dona a la seva Església, segons la famosa expressió encunyada pel beat Joan XXIII. Va recordar també com Crist ha vingut a portar «el foc» de l'amor que «cremi la terra» per tal de combatre la injustícia i especialment el menyspreu dels més dèbils. Després de l'Eucaristia, en el Centre Social d'All, va tenir lloc un sopar amb un espai de diàleg en el decurs del qual Mons. Joan Enric Vives va tenir un record i pregària especial per Mn. Francesc Balsells, impulsor d'aquesta bonica iniciativa a la Cerdanya.

En el torn de preguntes, l'arquebisbe va respondre totes les qüestions que els matrimonis li van formular lliurement sobre diversos temes: relació Catalunya i Espanya, transmissió de la fe, animació envers els cristians allunyats o decebuts, temes andorrans, política actual, etc. Mons. Joan Enric Vives va convidar els matrimonis a pregar, i a preguntar-se quin ha estat el seu particular «signe del temps» del curs passat, on Jesucrist se'ls ha manifestat o els ha fet arribar alguna crida. Dos dies després de la trobada amb els matrimonis, el 19 d'agost, el bisbe d'Urgell es va tornar a aplegar al santuari del Remei amb els fills dels matrimonis convocats prèviament i amb altres joves de la zona.

Ràdio Estel

espai de trobada, participació i diàleg

Entrevistes, debats, tertúlies, informació d'última hora, i propostes de servei. Una línia de programació que es manté puntualment fins a la nit, a 2 de 8, quan ja és possible fer una anàlisi dels fets del dia amb l'ajuda de destacades personalitats del món polític, econòmic o cultural.

Al final del dia la proposta de Ràdio Estel es basa en la informació, la tertúlia i el debat sobre els valors que formen part del nostre ideari. La família, el món dels discapacitats, l'economia, les ONG, la salut i altres entitats de servei.

actualitat

Cultura

Església

Solidaritat

on line
Radioestel.cat
a la carta

Durant moltes hores la programació de Ràdio Estel la configura una selecció musical que no es pot trobar enlloc més. Les millors versions d'alta cançó internacional anglosaxona alternen amb clàssics europeus d'altres idiomes, amb especial presència de temes cantats en català.

Cada dia, en hores diverses i formats diferents, oferim a la nostra audiència programes de caire religiós: la Missa, el Rosari, la lectura de l'Evangelí, Laudes i Vespres entre d'altres. La presència de Montserrat, Solius i Vallbona de les Monges és molt visible, així com les transmissions des de la Sagrada Família i la Catedral de Barcelona.

L'Escolania de Montserrat farà aquest curs una gira històrica pels Estats Units

El març del 2014 cantarà a Nova York, Nova Jersey i Washington

Redacció
Montserrat

L'Escolania de Montserrat inicia el curs 2013-2014, en el qual el mes de març viurà un esdeveniment històric: per primer cop cantarà als Estats Units d'Amèrica. Els dies 13, 14 i 16 de març del 2014 oferirà concerts a Nova York, Nova Jersey i Washington, respectivament. Aquesta serà la primera vegada a la història que cantarà en aquest país nord-americà. La darrera vegada que ho va fer a Amèrica va ser el gener del 2004 a Puerto Rico, on van oferir dos concerts: a Mayagüez i a San Juan de Puerto Rico.

Aquesta gira pels Estats Units es viu amb molta il·lusió al si de l'Escolania perquè, a banda de les visites culturals que realitzarà per cadascuna de les ciutats que visitarà, tindrà l'ocasió d'oferir el seu repertori a la Saint Thomas Church, on participarà en un cicle de concerts d'aquesta església ubicada a la Cinquena Avinguda, un lloc molt cèntric de la ciutat de Nova York. També ho farà a la ciutat de Washington, en un auditori per a 2.000 persones, i a Nova Jersey, la qual cosa li permetrà difondre la cultura catalana en aquest país.

El curs passat, l'Escolania va realitzar una gira per Polònia, que li va permetre participar en el Festival Internacional Música Antiqua Europae Orientalis; concretament, va actuar a la Filharmonia Pomorska de Bydgoszcz i a l'església de Sant Jaume de Torun. Al gener d'aquest any va tornar a anar, per tercera vegada en dos anys, a Rússia. I en els dos cursos anteriors ha efectuat també, a escala internacional, dues gires a França, a Flandes i a Alemanya, i un concert més a Roma.

El curs que comença, l'Escolania estarà formada per 53 nois, que tenen entre 8 i 13 anys. Entren 13 escolans nous; 12 cursaran 4t d'Educació Primària

i un ho farà a 5è de Primària, després de superar el procés de selecció. Cal dir que ja s'estan realitzant proves a candidats per a l'any acadèmic 2014-2015.

Enregistrament d'un nou CD

De cara a la tardor, l'Escolania enregistrarà un nou CD a la basílica de Montserrat, que estarà a punt a començaments de l'any 2014. Cal recordar que, al mes de juny, l'Escolania i la Capella de Música, acompanyats a l'orgue de la basílica de Montserrat per Mercè Sanchís, sota la direcció de Bernat Vivancos, van editar un disc amb un recull d'obres musicals del P. Àngel Rodamilans, a partir de poemes de Mn. Jacint Verdaguer. El CD, que porta per títol *Moreneta en sou*, conté deu cançons i està produït per Discos Abadia de Montserrat (DAM).

«Aquest curs comptarà amb 53 escolans i ja han començat les proves a candidats per al 2014-2015»

És el segon treball de l'Escolania amb el seu director musical, Bernat Vivancos, després del doble CD *Officium Hebdomadae Sanctae. Responsoris per a l'Ofici de Tenebres de Setmana Santa* (2010), del P. Narcís Casanoves.

Dies de convivència

Dins de l'organització del centre cal destacar també que, aquests darrers cursos, els escolans conviuen amb algun Gap Student, nois de parla anglesa que abans d'entrar a la universitat s'agafen un període de descans. Aquests joves s'encarreguen d'organitzar alguna activitat concreta al centre —com ara la pràctica esportiva— i de compartir les activitats de lleure dels escolans. La convivència amb els Gap Students els permet millorar ostensiblement la parla de la llengua anglesa.

Música clàssica als monestirs del Solsonès

Ramon Estany / Solsona

L'església monestir de Sant Llorenç de Morunys i el santuari del Miracle de Riner han acollit un concert singular a càrrec de la Camerata Harmonica, la Coral Czarda i la Camerata Bacasis, dirigits per Joan M. Bozzo.

La Camerata Harmonica és un cor de cambra mixt amb seu a Manresa, fundat el 2007 per un grup de cantaires amb el propòsit de treballar peces corals de tots els estils, èpoques i països, fent un èmfasi especial en la música religiosa. El seu director és Joan M. Bozzo i normalment els acompanya al piano i a l'orgue Jordi Franch.

La Coral Czarda va néixer a l'Escola de Música de Sant Joan de Vilatorrada quan un grup de pares i mares d'alumnes de l'escola es van engrescar en l'aventura coral. L'any passat van celebrar els vint-i-cinc anys i els dirigeix María Díaz.

La Camerata Bacasis és una orquestra formada per exalumnes del Conservatori

de Manresa, alumnes que encara ho són, estudiants de grau superior i oberta a qualsevol músic *amateur* que hi vulgui participar. Està dirigida per Jordi Coll.

El concert va constar de dues parts. En la primera, la Coral Czarda va interpretar *La bomba*, de Mateu Flecha, i la Camerata Harmònica, una selecció de peces de Javier Busto, Francis Pilkington, Charles Gounod i Johannes Brahms. Tanca aquesta primera part l'orgue, que a Sant Llorenç de Morunys va sonar amb *La marxa de la coronació*, de Meyerbeer, i al Miracle amb el *Balletto del Granduca*, de Sweelinck.

La segona part es va reservar per a la peça central del concert, el *Glòria RV 589*, d'Antonio Vivaldi, amb Núria Checa i Imma Serra (sopranos), Natalia Chavanova (contralto), Jordi Franch (piano), Oriol Torras (fagot), Josep I. Garcia (trompeta), Roger Fonts (oboè), Marta Morros (violoncel) i les corals Harmonica i Czarda amb la Camerata Bacasis, tots dirigits per Joan M. Bozzo.

L'espiritualitat en l'atenció integral de la persona

L'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu promou un postgrau universitari sobre atenció espiritual

Samuel Gutiérrez

Espulgues de Llobregat

L'experiència de molts anys d'acompanyament integral a malalts i persones en situació de risc social fa que els centres de l'Orde Hospitalari de Sant Joan de Déu hagin sentit sempre amb força la crida a cercar la màxima excel·lència en humanitat. La fragilitat, la malaltia, el sofriment, la solitud... són realitats que et posen inevitablement davant del misteri de la vida i que gairebé t'obliguen a aprofundir en el seu sentit més pregon. Davant d'aquestes experiències, sovint marca des pel signe del dolor, els germans de Sant Joan de Déu han après que cal oferir una atenció interdisciplinària, que inclogui no només la dimensió biològica, psicològica o social, sinó també l'espiritual, en igualtat de

condicions. Amb l'objectiu de donar resposta a la necessitat de formació en aquest camp, sobretot en el context de les societats postmodernes, la institució treballa des de fa temps en l'elaboració de materials i cursos que, tant en l'àmbit de la salut com en el social, aprofundeixin en «la dimensió guaridora i integradora de l'espiritualitat humana».

Fruit d'aquest esforç neix el postgrau *Atenció espiritual en els àmbits sanitari i social en el marc de les societats postmodernes*, que s'impartirà per primera vegada el curs 2013-2014 des del Centre Docent de Sant Joan de Déu, adscrit a la Universitat de Barcelona. «Aquest postgrau —explica Mercè Puig-Pey, coordinadora de la pastoral sanitària de l'Orde a la província d'Aragó-Sant Rafael— neix d'una demanda de la cúria provincial i de la

necessitat que té l'orde hospitalari de formar persones que puguin liderar o col·laborar amb els serveis d'atenció espiritual i religiosa dels seus centres.» L'Orde té un ventall molt ampli d'acció en el camp sanitari i social: psiquiatria, vellesa, infants, discapacitats, persones excloses... Dintre d'aquest marc ampli, en un context tan complex com l'actual, «el gran repte que planteja el postgrau —continua dient Puig-Pey— s'inscriu plenament en els plantejaments eclesials de la nova evangelització. ¿Com fem present el missatge de l'Evangeli en un context de postmodernitat i secularitat, en institucions que es regeixen per valors i en les que la responsabilitat dels serveis d'atenció espiritual i religiosa és assumida cada vegada més per laics? Cal, doncs, afrontar els reptes i aprofundir una reflexió que ens permeti anar trobant plegats, professors i alumnes, noves formes d'atenció, amb creativitat i fidelitat als valors evangèlics.»

«El postgrau afronta plenament els reptes que planteja l'atenció espiritual i religiosa en una societat altament secularitzada»

Plegats, professors i alumnes, són convidats a trobar nous marcs conceptuals tenint en compte el grau de secularització de la societat i els nous llenguatges espirituals i formes religioses que van sorgint. «La pluralitat que avui tenim d'opcions religioses i la manca de sacerdots catòlics està accelerant el canvi de model» assegura Mercè Puig-Pey.

El programa del postgrau que s'inicia el pròxim 19 de setembre i que reconeix 30 crèdits ECTS comptarà amb quatre mòduls i un treball de recerca. El primer mòdul oferirà una aproximació filosòfica a la condició humana, incidint sobretot en el sofriment i el problema del mal. Serà impartit per diversos professors entre els quals hi ha Josep M. Esquirol i Begoña Román. Les aproximacions dels mòduls 2 i 3 es faran des de la sociologia i des de la religió i l'espiritualitat. Arcadi Oliveres, Núria Terribas o Francesc Torradeflot seran alguns dels docents més destacats. Alguns germans també aportaran el seu saber, entre ells els germans Jesús Etayo, actual general de l'Orde. Un dels temes interessants a tractar en el tercer mòdul serà la resposta al sofriment i a la malaltia humana des de les diverses tradicions religioses, especialment des de la tradició cristiana, i també des de la perspectiva de l'agnosticisme i l'humanisme ateu. El mòdul serà impartit per professionals que treballen directament en el camp de la salut i social. El curs es clourà amb un treball de recerca basat en l'estudi de casos.

Canvi de model

El postgrau, codirigit per la doctora Anna Ramió i la coordinadora Mercè Puig-Pey, vol oferir «uns fonaments sòlids a nivell conceptual que ajudin a comprendre l'ésser humà en totes les seves dimensions, posant l'èmfasi en la dimensió espiritual». Al mateix temps, aquests estudis també pretenen l'acostament i la comprensió de les expressions religioses vigents actualment en la cultura, així com el suggeriment de noves estratègies i eines que permetin acompanyar aquests processos personals tant en l'àmbit sanitari com en el social. «La nostra missió és aportar salut, en un sentit ampli —apunta la coordinadora de la pastoral de Sant Joan de Déu—, la qual cosa implica també viure una vida amb sentit davant de les dificultats i preguntes que ens plantegen la condició humana i la societat actual.»

Tot i que inicialment havia estat concebut per donar resposta a les necessitats formatives dels professionals i voluntaris de l'Orde, el postgrau ofereix també algunes places a persones interessades en aquesta temàtica.

Subscriu un missioner

Regala una subscripció de CatalunyaCristiana perquè també els missioners rebin notícies de casa (podeu mantenir-hi correspondència).

Nom

Cognoms

Adreça

Població

DP Tel. NIF

Marqueu la vostra preferència (preu d'una subscripció missionera)

- Amèrica i Àfrica: 237,86 €**   **Missioner**   Edició en català
 Àsia i Oceania: 315,81 €   **Missionera**   Edició en castellà
 Adjunto xec nominatiu   Domiciliació bancària

Senyors, els prego que carreguin al meu compte el rebut que els presentarà Fundació Catalunya Cristiana per la meua donació Subscripció Missionera.

Titular

Entitat Oficina DC Compte Data (dd/mm/aa)

Signatura del titular

Envieu aquesta butlleta a:
CatalunyaCristiana
 Comtes de Bell-lloc, 67-69
 08014 Barcelona

Conforme al que disposa l'article 6 de la llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, autoritzo CatalunyaCristiana a incloure les meves dades personals al fitxer informàtic d'aquesta entitat així com a tractar-les, per tal de rebre informació periòdica de les seves activitats. En qualsevol moment el titular podrà exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació, així com oposar-se al tractament de les seves dades adreçant-se a CatalunyaCristiana amb domicili al carrer Comtes de Bell-lloc 67-69, 08014 Barcelona.

Descobrint el gust per la lectura

L'Escola Cristiana cerca voluntaris per al projecte «Amb el llibre sota el braç!»

Rosa María Jané Chueca

Al mes de març la Fundació Escola Cristiana de Catalunya (FECC) va posar en marxa el projecte *Amb el llibre sota el braç!*, amb l'objectiu d'acompanyar els nens i nenes en la lectura. Com explica a *Catalunya Cristiana* una de les responsables d'aquest projecte, Núria Alós, «la idea és reforçar l'aprenentatge que fan a l'escola amb l'objectiu de gaudir de la lectura i de passar una estona amb una persona més gran, jubilada majoritàriament».

Tot i que aquest projecte es va implantar a mig curs, els resultats han estat tan positius que la FECC torna a repetir l'experiència aquest proper curs. I per això fa una crida per aconseguir voluntaris. Rosa M. Piqué, una altra de les persones implicades en el projecte, ens comenta que «aquest acompanyament als alumnes el vam dissenyar tenint molt presents tots aquells professionals que es jubilen i que tenen una experiència i un bagatge impressionant en el món educatiu. La nostra idea és potenciar la persona que acaba la seva tasca professional en el món de l'educació, docent, i que disposa de temps, ganes, salut i pot oferir aquest servei». I afegeix: «És el moment en què el mestre jubilat pot fer alguna cosa que probablement en algun moment ha tingut al cap i que mai no ha pogut aplicar.» No obstant això, també compten amb voluntaris joves i no necessàriament vinculats al món de l'educació.

Com a màxim un voluntari treballa amb quatre nens. Actualment disposen d'una seixantena de voluntaris, i la intenció és aconseguir-ne més perquè es vol arribar a escoles d'arreu de Catalunya. La iniciativa està pensada per a nens de 6 a 14 anys. El curs passat se'n van beneficiar uns 200 nens i nenes de 15 escoles catalanes.

Amb el llibre sota el braç! consisteix bàsicament a fer activitats amb llibres, tant en suport paper com digital. I no

«Aquest acompanyament als alumnes el vam dissenyar tenint molt presents tots aquells professionals que es jubilen i que tenen una experiència i un bagatge impressionant en el món educatiu»

només llibres... «Per exemple, hi ha una escola que ha treballat el mapa de la Barcelona medieval i el mapa actual i han fet una lectura dels carrers, de veure com han canviat... també una escola ha treballat prospectes de

medicaments, manuals d'instruccions, teatre...», diu Núria Alós, «són lectures que habitualment no es tenen en compte, són modalitats de lectura que atrauen i motiven els nens».

Aquest projecte es va posar en marxa amb el suport del programa *Lecxit*, de la Fundació Jaume Bofill. I de cara al proper curs, ja són molts els voluntaris que han dit que repetiran l'experiència. «Demanam el compromís d'un curs, una hora a la setmana», comenta Núria Alós. A més, es fa un acompanyament als voluntaris, amb dues o tres trobades per donar-los suport, formació, intercanviar idees...

Canvi en els alumnes

Només mig curs d'aplicació d'aquest programa ha estat suficient per demostrar algunes de les bondats de la iniciativa. «Moltes escoles ens

han dit que han notat en molts nens un canvi d'actitud davant dels estudis, del professorat i dels alumnes, i davant la lectura», reconeix Núria Alós, «per exemple, hi ha nens que han aconseguit remuntar els estudis, estan més centrats, són més responsables davant del voluntari... Moltes famílies també estan agraïdes amb aquesta activitat i a casa poden veure més el nen amb un llibre a les mans...».

Aquest projecte s'ha començat a treballar amb les escoles, però la intenció també és donar eines a les famílies perquè a casa puguin crear un espai de lectura. En aquest sentit, Rosa M. Piqué assegura que «tenim al cap allò del "llibre a casa", i que

cada criatura pugui dir a casa seva que pel seu sant o aniversari li regalin un llibre... ens agradaria molt treballar aquest tema i que llegissin a casa amb els pares».

Per al proper curs, els alumnes que han fet aquesta experiència poden tornar a repetir-la. Segons Rosa M. Piqué, «hem d'anar creixent en moltes qüestions com, per exemple, reunir nens d'una zona i portar un contacontes o fer una activitat d'aquest tipus. Coses així les volem fer i propiciar que vagin a la biblioteca i donar eines perquè trobin allà l'espai de "catedral de la lectura"».

En definitiva, es tracta, subratlla «de potenciar el gust per la lectura i implicar el voluntari jubilat, preferentment, i que hi hagi una bona relació escola-voluntari».

Per a més informació: www.escolacristiana.org.

Gent de casa

Joan Serra Vilaró, arqueòleg eminent

Joan Serra Vilaró és una figura cabdal de la nostra arqueologia. Nasqué a Cardona el 24 de març del 1879, va passar pels seminaris de Vic i de Solsona i, com a capellà, va estar destinat a Casserres, Bagà i Solsona. En aquesta darrera localitat es féu càrrec de l'Arxiu diocesà el 1906. Va gestionar la instal·lació del nou museu solsoní el 1909, per encàrrec de l'administrador apostòlic, Francesc Vidal i Barraquer.

Mn. Serra Vilaró, en el primer quart del segle XX, va desenvolupar una tasca immensa de recerca del passat a la cultura megalítica del Solsonès i la seva àrea. Uns estudis que es van

veure estroncats quan, arran d'haver-se descobert el 1923 la necròpolis paleocristiana de Tarragona, al costat de la fàbrica de tabac, el cardenal Vidal i Barraquer el va cridar per fer-se càrrec d'aquelles excavacions. Fent un salt de tres mil anys, es lliurà a la direcció de la campanya del 1926 al 1931, i va identificar més de dues mil sepultures.

No només és limitat a la necròpolis, Mn. Serra Vilaró va excavar també el fòrum. Curiosament s'interessà per l'edició d'*El Quixot d'Avellaneda*, va demostrar que s'havia imprès a Tarragona i va apuntar com a possible autor Vicent Garcia, el rector

de Vallfogona. Passà la guerra civil a França i Itàlia, parèntesi que aprofità per a la seva formació. El 1939 retornà a Tarragona, on el cardenal Vidal i Barraquer, que estava exiliat, el va nomenar canonge.

Entre el 1946 i el 1949 va estudiar i va donar a conèixer les seves conclusions sobre la muralla romana de Tarragona; va palesar-ne l'origen netament romà, sense precedents anteriors. A partir del 1950, amb la Creu d'Alfons X el Savi, van començar a ploure-li els honors: membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, de la Reial Acadèmia d'Història de Madrid, també a Roma

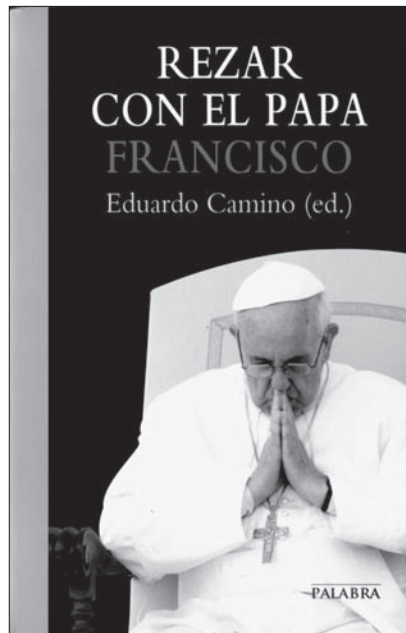

o a Berlín, fill adoptiu de Tarragona, Bagà i Solsona, fill predilecte de Cardona... Morí a Tarragona el 27 d'octubre del 1969 i fou enterrat a la necròpolis que ell mateix havia excavat.

Mn. Joan Serra Vilaró publicà el 1936 una monografia sobre sant Fructuós, Auguri i Eulogi; un llibre sobre sant Pròsper, bisbe de Tarragona, el 1943 i el martirologi de la diòcesi durant la guerra civil, el 1945.

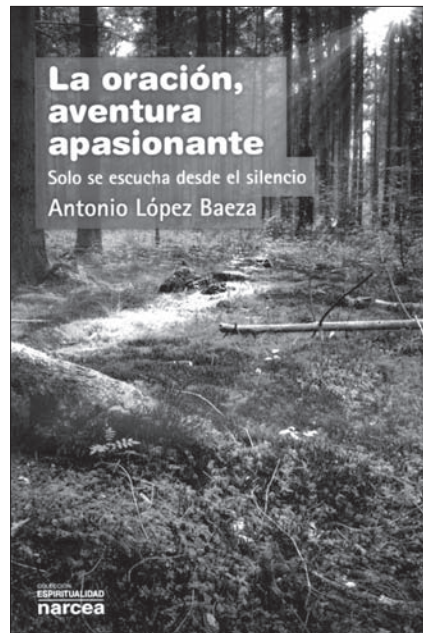
Joan Pallarès-Personat
 Historiador
jpallarespersonat@gmail.com

EDUARDO CAMINO (ed.)
Rezar con el papa Francisco
Ediciones Palabra, 2013,
128 pàg.

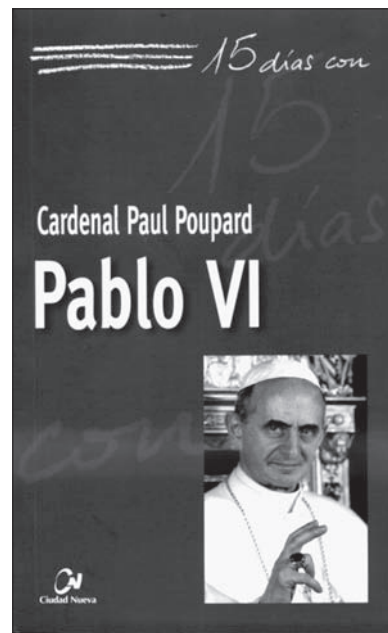
Aquest llibre, a diferència d'altres volums apareguts després de l'elecció del papa Francesc, pretén ajudar el lector a resar. De manera que endinsar-se en la seva persona o conèixer el seu pensament resulta aquí secundari. Aquestes pàgines són, sobretot, una ajuda per parlar amb Déu sobre els temes que preocupen el Sant Pare. S'hi inclouen textos de les seves intervencions públiques, tant de quan era cardenal com d'ara en el seu pontificat.

ANTONIO LÓPEZ BAEZA
La oración, aventura apasionante
Ediciones Narcea, 2013, 144 pàg.

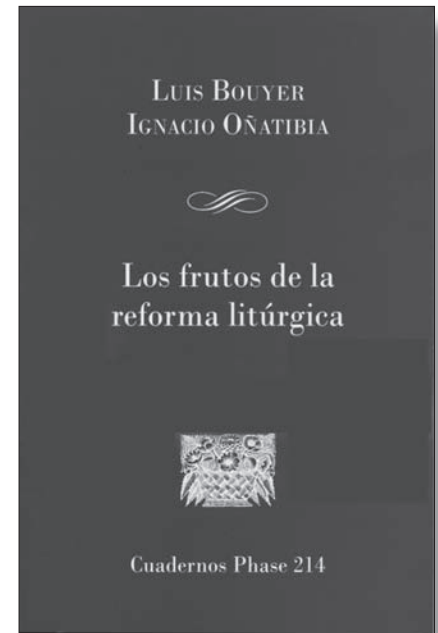
Qui ha entrat dins seu i hi ha trobat Déu mateix pot opinar que l'oració és una tasca apassionant. Per arribar a aquest punt cal silenci interior, la dimensió contemplativa de la fe. Aquest llibre aporta llum sobre aquesta dimensió, una de les tasques més urgents que té avui plantejada la pastoral de l'Església. L'autor és el sacerdot i escriptor Antonio López Baeza, dedicat al treball en moviments obrers.

CARDENAL PAUL POUPARD
Pablo VI
Editorial Ciudad Nueva, 2013,
128 pàg.

El pontificat de Pau VI (1963-1978) és inseparable del Concili Vaticà II tant pel que fa al desenvolupament com a l'aplicació immediata. Va renovar la litúrgia i la cúria, va predicar l'anunci universal de l'Evangeli i va treballar per la unitat dels cristians, el diàleg amb els no creients, la pau i la solidaritat. Segons el cardenal Paul Poupard, tres conceptes resumeixen bé el seu programa: consciència, renovació i diàleg de l'Església amb el món.

LUIS BOUYER i IGNACIO OÑATIBIA
Los frutos de la reforma litúrgica
Centre de Pastoral Litúrgica, 2013,
104 pàg.

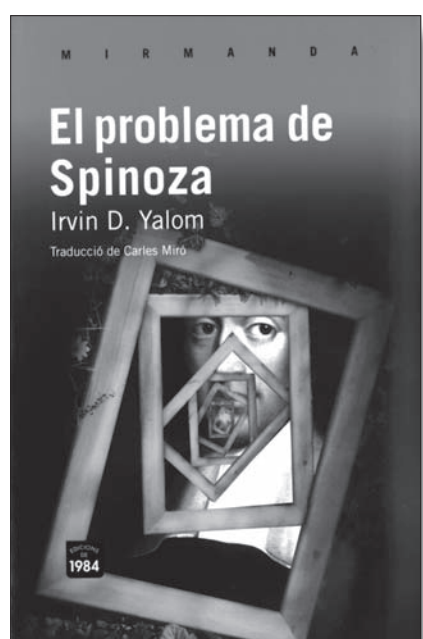
Aquest volum es compon de dos grans estudis sobre el valor de la reforma litúrgica, el sentit teològic i pastoral, i els fruits collits al llarg dels darrers anys. Es tracta de dos treballs realitzats en moments diferents: el primer, del teòleg francès Luis Bouyer, es va elaborar al cap de poc de posar-se en pràctica la reforma; el segon és obra del teòleg guipuscoà Ignacio Oñatibia, escrit vint anys després.

BARBARA CONSTANTINE
Al mal tiempo, mejor cara
Editorial Seix Barral, 2013,
286 pàg.

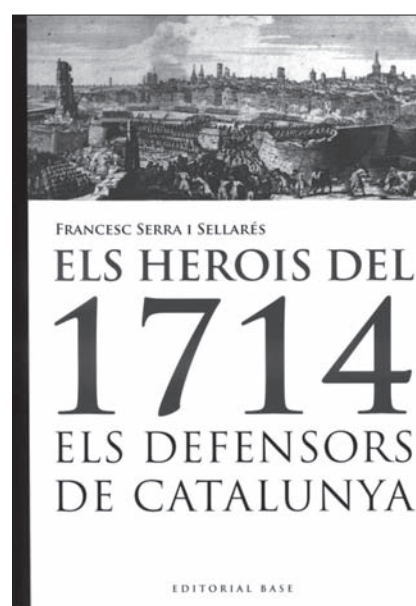
Ferdinand viu sol en una granja. Només les visites esporàdiques dels seus nés aconseguen arrencar-li un somriure. Un dia, després d'una forta tempesta, la seva veïna Marceline es queda sense sostre. Decideix aleshores acollir-la a casa seva. A poc a poc, la granja es va emplenant de gent. Aquesta novel·la mostra com teixir llaços inesperats entre aquells que, amb l'edat, es necessiten mútuament i aconseguir redescobrir tots plegats la felicitat.

IRVIN D. YALOM
El problema de Spinoza
Edicions de 1984, 2013,
646 pàg.

Tres-cents anys després que el prestigiós filòsof d'origen sefardita Baruch Spinoza fos expulsat per sempre de la comunitat jueva d'Amsterdam, el maig del 1940 les tropes nazis ocupen els Països Baixos i el jove antisemita Alfred Rosenberg s'ocupa personalment que no es destrueixi el llegat de Spinoza. Per què? Quin misteri amaga aquesta obsessió que l'ideòleg del Tercer Reich sent per Spinoza?

FRANCESC SERRA i SELLARÉS
Els herois del 1714.
Els defensors de Catalunya
Editorial Base, 2013, 254 pàg.

En aquesta obra, resultat de les seves darreres investigacions, l'historiador Francesc Serra rescata de l'anonimat els autèntics herois del 1714, els quals, amb noms i cognoms, ens parlen de com van lluitar en una guerra decisiva per al futur de Catalunya. Un conflicte en què els catalans, abandonats per les potències internacionals, van continuar sols lluitant, conscients del que comportaria la rendició.

DIANA FRÍAS EZCURRA
65 ideas para convertir tu casa en el mejor restaurante
Ediciones Martínez Roca, 2013, 170 pàg.

Deliciosos xupa-xups de foie i xocolata negra, dauets boníssims de salmó amb sèsam, exquisida crema de carbassó i escuma de formatge, cassoleta de nabius blaus i nous de macadàmia, formatge de cabra caramel·litzat amb pinyons, gustosíssim risotto de bolets i farigola... així fins a descobrir 65 receptes irresistibles en forma de petits plats, fàcils i d'execució senzilla, per poder confeccionar el menú ideal per a cada ocasió.

Crítica literària

De l'admiració a l'odi: Nietzsche i Wagner

Ben conegut per tothom és el filòsof alemany Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844 - 1900), nascut a Alemanya i instruït en les lletres clàssiques. I ho és perquè és un dels pensadors més influents dels segles posteriors i un dels catedràtics de Filologia Grega més jove de la història. A través de la deconstrucció dels conceptes fonamentals de la cultura, de la religió i de la filosofia occidental, va establir una oposició binària entre les actituds morals vitals, distingint-ne les negatives i les positives. Es tracta d'una filosofia que tenia com a eix principal, essencialment, els sentits i els valors, essent aquest el llegat que el pensador va deixar a la posteritat, i que tant va ser acceptat com contestat pels diversos corrents que més endavant es produïren.

Presentat, doncs, l'autor, centrem-nos ara en l'obra que ens ocupa, publicada per Edicions de 1984 i amb pròleg i traducció de Jaume Creus i del Castillo, l'última que escrigué: *El cas Wagner*, escrita l'any 1888, i *Nietzsche contra Wagner*, una recopilació de fragments que va enllestir la tardor del mateix any. Tot i que, de ben jove, havia admirat Wagner i la seva música, a poc a poc aquesta fascinació es convertí en un profund odi.

Sabent la dèria que Nietzsche sentia

FRIEDRICH NIETZSCHE

El cas Wagner

Edicions de 1984, 2013, 126 pàg.

per Wagner, Sophie Ritschl, esposa d'un professor del filòsof hel·lenista, va presentar al compositor el filòsof. Els anys posteriors el filòsof alemany va gaudir d'una profunda amistat amb el matrimoni Wagner: Nietzsche veia en ell, com diu Jaume Creus a la introducció, «el renovador del teatre des del punt de vista de la tragèdia clàssica, plasmat a l'òpera, amb el component dionisiac incorporat». De fet, Nietzsche havia dedicat a Wagner una de les seves obres mestres: *El naixement de la tragèdia* (1872).

Encara que el trencament definitiu es produí amb la publicació d'*Humà, massa humà* (1878), el que és cert que és que a «l'estiu de 1876, en plena celebració del festival» la seva amistat començà a ressentir-se de les diferències dels dos erudits, tal com expressa Nietzsche a les consideracions finals del seu opuscle. Nietzsche, tot això, ja ho havia plasmat a la quarta *Consideració inactual*, encara que va ser escrita amb certa precaució, per evitar, així,

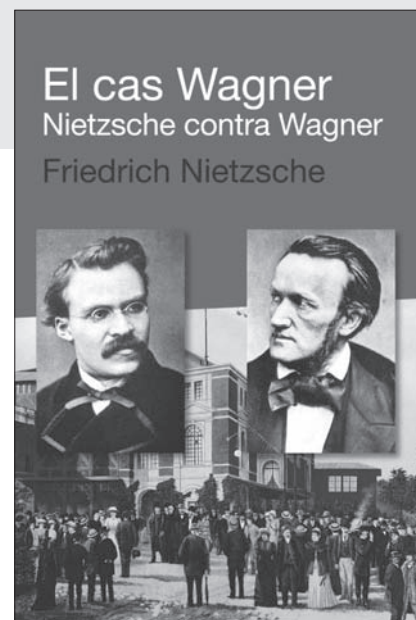
la confrontació amb Wagner. Per a Nietzsche, el compositor, fins ara vist com l'encarnació dionisiaca que era necessària per a la renovació de l'art, pecava de desmesura, però sobretot de la seva capacitat *com a actor*, és a dir, la seva capacitat de fingir emocions, com apunta el traductor —i, en certa manera, el raonament és cert, si es té en compte que l'art és mimesi, imitació: recordem-nos de Pessoa, *El poeta es un fingidor*—. L'últim assaig de Nietzsche s'inscriu, doncs, en un moment en què, en el seu pensament, l'art ha estat superat, i l'única veritat suprema és la ciència.

El cas Wagner és, doncs, un assaig d'avaluació i anàlisi a propòsit de la figura del gran compositor alemany. La present edició presenta una introducció molt ben treballada sobre la relació d'amistat i desamistat que es produí entre dos grans savis alemanys, l'un per la seva influència posterior, l'altre per la seva renovació del gènere operístic, i la introducció, en aquest, del drama.

Griselda Oliver i Alabau

Llicenciada en Filologia Clàssica
griselda_ol@hotmail.es

D'altra banda, la traducció d'aquest opuscle és d'una gran qualitat quant a vocabulari, ús d'estructures i senzillesa prosaica. Això no vol dir, tanmateix, que ens trobem davant d'una lectura fàcil: un coneixement previ sobre el pensament de Nietzsche es fa imprescindible.

Crítica cinematogràfica

La vida rere els quadres

LA MEJOR OFERTA

Direcció i guió:

Giuseppe Tornatore.

Intèrprets: Geoffrey Rush, Jim Sturgess, Donald Sutherland, Sylvia Hoeks.

Música: Ennio Morricone.
Itàlia, 2013, 124 min.

Virgil Oldman (Geoffrey Rush) és un home solitari i excèntric. Treballa com a marxant d'art i dirigeix subhastes. És un expert taxant obres i descobrint falsificacions. Valora, tanmateix, la falsificació com a mostra artística també important. La seva vida és ordenada, metòdica i solitària. La seva relació més enllà de l'àmbit laboral és gairebé exclusiva amb el seu antic amic Billy (Donald Sutherland), amb qui ha aconseguit lucrar-se a les subhastes, i amb el jove Robert (Jim Sturgess), a qui confia petites reparacions casolanes.

La fascinació per l'art l'ha portat a tenir en la seva luxosa casa una habitació (gairebé un búnquer) ple de quadres amb rostres de dona. En els seus moments de recreació, s'asseu tranquil·lament a contemplar aquestes obres que són el fruit de tota una vida dedicada a l'art.

Tot funciona amb la precisió i mo-

notonia d'una màquina de rellotgeria fins al dia que rep la invitació telefònica d'una dona que el contracta per taxar el que hi ha a la casa noble i vella que posseeix. Virgil hi va i hi descobreix obres interessants i alguna falsificació, però el més sorprenent és que aquesta estranya dona viu rere d'una paret perquè pateix una malaltia sorprenent. Des d'aquell moment el marxant dedicarà obsessivament la seva vida a perseguir la visió i el coneixement d'aquesta dona.

Virgil, que estableix distàncies amb

les persones, que protegeix les seves mans amb guants per no fer malbé res del que toca i no contaminar-se'n, que estima els quadres i és implacable a l'hora de descobrir les falsificacions, no sap res de la vida i, de sobte, comença a estimar-la. Tant d'art admirat no és res si no s'amaga l'ànima humana i propicia una trobada amb la gent.

El film oscil·la des de la comèdia romàntica cap al thriller amb una precisió extraordinària. L'espectador se sent fascinat per la vida d'aquest home que,

després d'haver reclòs la seva vida en la contemplació de rostres pintats, experimenta la fascinació pel coneixement d'una persona. La pel·lícula esdevé així un relat apassionat i intrigant sobre la superació de la solitud a la recerca d'una trobada amb un ésser humà que doni sentit a la vida.

Però com passa amb l'art, també en la relació personal pot haver-hi falsificació i frau. Sovint, com en la pintura, la falsificació és bona i feta amb precisió, però no deixa de ser un engany que deixa una ferida en la víctima. Fins i tot l'amor pot ser pintat amb els colors del frau tot simulant una bella enganyosa.

Ens trobem davant d'un film magnífic en la seva estructura, ambientació, intriga, ritme, dosificació dels sentiments, en la sempre eficaç música de Morricone i en la narració. Tornatore ha deixat una preciositat de pel·lícula que atrapa des dels primers fotogrames. No només és un bon artesà sinó que és també un gran artista.

La darrera escena de Virgil, allunyat dels seus quadres, esperant una trobada desitjada i impossible en un bar de Praga decorat exclusivament amb rellotges, és antològica. Malgrat tot, sempre hi haurà en l'ésser humà una set intemporal d'una trobada diàfana i neta, absent de tota falsificació. Tan inquietant com hipnòtica i bella. *La mejor oferta* és una autèntica obra d'art. Sense falsificació.

Josan Montull

Salesià
josan.montull@salesians.cat

Per Francesc Nicolau
Professor de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Actualitats científiques

Els científics contra els plàstics

La prestigiosa revista *Nature* no s'ha pres com un rebaixament de la seva categoria de transmissora de la ciència dedicar un extens article sobre el tema de la influència creixent que exerceixen els materials plàstics en perjudici del medi ambient i de la salut pública en el nostre planeta. Nosaltres ja vam parlar del tema no fa gaire. Era el 7 de febrer d'enguany que publicàrem «Les malvestats dels plàstics» en aquesta pàgina de «Ciència», però com que aquest article de *Nature* hi afegeix encara més coses, ens ha semblat que seria bo donar-ne també informació. Creiem que cal que tothom es vagi responsabilitzant més i més en la manera d'utilitzar aquest producte tan funest en molts aspectes.

Avui dia és gairebé impossible caminar pel camp o per la platja sense trobar trossos de plàstic. Però això no és un simple problema estètic, comporta també danys greus al medi que ens envolta i a la salut humana. Per això cal deturar el creixement desorbitat d'aquesta indústria que produeix uns agents tan perjudicials. El 2012 es produïren al món 280 milions de tones de plàstics, i més de la meitat s'han llençat sense control i estan contaminant continents i mars. En els últims anys l'increment anual de la producció mundial ha anat augmentant d'un 5%. Si això segueix així, sense cap fre, cap al 2050 s'hauran

acumulat 33.000 milions de tones de plàstics al món, cosa que multiplica per més de 100 la producció de l'any passat. No és difícil calcular que aquest total equival a les escombraries que omplirien l'espai de càrrega de 2.750 milions de camions (que posats en fila, l'un darrere l'altre, farien 800 vegades la volta a la Terra).

Que els plàstics afecten greument la vida sobre la Terra és cosa ben coneguda. L'article citat ens diu que segons dades del Conveni sobre Diversitat Biològica,

el 100% de les tortugues marines, el 45% dels mamífers del mar (balenes, dofins...) i el 21% dels ocells aquàtics poden patir danys greus a causa dels plàstics. I hi ha altres aspectes encara. Pel que fa a la salut de la humanitat s'ha de recordar que, si bé els plàstics estan formats per polímers químicament inerts, se'n poden desprendre fragments que intervenen en reaccions químiques de l'organisme. Experiments de laboratori han mostrat que hi ha almenys quatre tipus de plàstic (policlorur de vinil, poliesterè, poliuretà i policarbonat) que tenen efectes cancerígens. I encara hi ha més: els plàstics que es llencen sense control sovint acaben acumulant contaminants.

Per tot això, i per més coses que no detallem, els autors de l'informe reclamen un acord internacional per classificar de perillosos els plàstics més nocius i substituir-los per materials menys perjudicials i hi diuen textualment: «Els primers productors mundials de residus de plàstics —els Estats Units, Europa i la Xina— han d'actuar ara.» I hi afegeixen que l'objectiu a mitjà termini ha de ser reduir els plàstics que són d'un sol ús i promoure els que es poden reciclar o reutilitzar.

Què hi podem dir nosaltres a tot això? Que tant de bo els estats productors facin cas dels científics! Ho desitgem de cor. Però crec que també nosaltres hi podem posar el nostre granet de sorra rebutjant, per exemple, els embolcalls de plàstic en les nostres compres i comunicant als que ens rodegem el que comporta de dany la utilització d'aquest producte.

Qüestions fonamentals plantejades per la biologia actual

27. Què podem dir de la dignitat de la persona humana

Hem vist als capítols precedents que hi ha biòlegs que no concedeixen dignitat humana a l'embrió concebut fins més enllà de 14 dies o bé, encara més, fins al cap de 6 o 8 setmanes. Per completar aquest tema hem de dir també alguna cosa dels que neguen dignitat humana fins i tot molt més enllà: només la concedeixen a qui tingui la capacitat d'exercir actes veritablement humans, propis d'una persona. I, en conseqüència, només es pot qualificar de persona, diuen, el qui tingui de debò «indicadors d'humanitat», conjunt d'accions que mereixin el qualificatiu de ser humanes. Un disminuït psíquic no seria persona i no en tindria la dignitat. Què hi podem reprendre?

Creadors d'una bioètica molt especial

El 1995 l'editorial Paidós publicava en castellà l'obra de l'americà Tristram Engelhardt *Los fundamentos de la bioètica*, en la qual l'autor opina que cal jerarquitzar els éssers humans segons la possessió o no d'autoconsciència i llibertat. I hi diu textualment: «Els éssers humans adults competents —no els endarrerits mentals— tenen una categoria moral intrínseca més elevada que els fetus o els nens petits» i hi afegeix després: «Hi ha una distància entre el que som com a persones i el que som com a éssers humans i és l'abisme el que s'obre entre un ésser reflexiu i manipulador i l'objecte de les seves reflexions i manipulacions». Com a conseqüència ja es veu que, per exemple, els embrions i els fetus no són encara persones i les mares els poden considerar prolongació del seu propi cos i disposar-ne perquè no són encara persones. Aquí no s'adueixen raons genètiques sinó d'ordre psíquic per declarar que no són del tot

humans i que no tenen encara la dignitat de persones. Això, portat a les últimes conseqüències, ens faria dir que ha perdut la condició de persona el qui estigui sota els efectes d'una anestèsia o bé en coma a causa d'un accident!

Però hi ha encara altres autors que pensen d'una manera semblant, com l'australià Peter Singer, professor de bioètica a la universitat americana de Princeton que en *La liberación animal* (Trotta, Madrid 1999) ve a dir que, com que ser persona és tenir autoconsciència, raó, autonomia i capacitat de sentir plaer i dolor, i els humans disminuïts psíquics, o els que són en estat de coma, o inconscients del tot no tenen aquestes qualitats, no es poden ja considerar persones. També hi diu que l'home no s'ha de diferenciar dels altres animals pel que fa als seus drets individuals.

Com a conseqüència d'aquests principis, molt acceptats desgraciadament per certs sectors progressistes de les nostres societats occidentals, s'han realitzat diverses legislacions sobre l'avortament i utilització d'embrions. Concretament tenim ara a Espanya la *Ley de técnicas de reproducción asistida* de 1988 (Ley 35/1988, de 22 de nov., que s'ha mantingut en les reformes de 2003 i 2006) que equipara els embrions de menys de 14 dies als gàmetes, pel que fa a la seva conservació a baixa temperatura en els bancs corresponents. S'hi guarden per extreure'n cèl·lules mare amb vista a la seva utilització terapèutica (que, diguem-ho tot, no està del tot garantida i, per una altra banda la mateixa utilitat tenen, sense plantejar problemes ètics, les cèl·lules mares adultes, com s'ha demostrat últimament, sense haver de matar cap embrió).

I fins i tot hi ha qui defensa la llicitud de llevar la vida d'un ja nascut si es veu que hi ha dificultats per a ell o per

a la família. Dos italians ho exposen a la revista *Journal of Medical Ethics* (febrer de 2012) dient textualment: «En els països on és permès l'avortament, per què no consentir també l'infanticidi? Els nadons, com els fetus, no tenen efectivament estatus moral d'una real persona humana».

Com s'ha d'entendre el concepte de «persona»

No podem estar d'acord amb aquesta ètica que deriva d'una idea que no considerem correcta. Tots els éssers humans, des del moment de la seva existència s'han de considerar persones, ni que estiguin en estat de coma o no hagin arribat encara a l'ús de raó. Sobre aquest punt creiem ben encertada la postura del filòsof Xavier Zubiri (1889-1983) que en el concepte de «persona» fa una adequada distinció. Diu Zubiri (a *Sobre el hombre*, Alianza Ed., Madrid 1986) que cal distingir entre «personèitat» (*personidad*, diu ell), o sigui el fet de ser persona, i «personalitat», que és el desenvolupament de la persona. «La personalitat és allò que es va configurant al llarg de la vida. Constitueix un terme progressiu de desenvolupament vital. La personalitat es va fent o desfent, fins i tot refent... La persona és un punt de partida. Perquè és impossible que tingués personalitat qui no fos ja estructuralment persona. I, tot i això, no es deixa de ser persona pel fet de tenir tals o tals altres vicissituds deixant de tenir-ne d'altres. A aquest caràcter estructural de la persona és el que jo dono el nom de personèitat, a diferència de personalitat.» Podríem dir resumint: la personèitat és allò que es té des de l'origen, mentre que la personalitat és allò que es va fent o aprenent.

Com a conseqüència hem de dir: tots

els éssers humans tenen la dignitat de persones perquè tenen personèitat des del moment de la seva concepció, i la tenen encara que no hagin adquirit una personalitat o l'hagin perduda. I per això, per ètica elemental, s'ha de respectar tothom que pertanyi a l'espècie humana, perquè té la dignitat de persona.

Sobre aquesta postura de Zubiri, el Dr. Jouve fa aquest comentari: «Zubiri té el doble mèrit per haver-se avançat al seu temps i haver emès una idea sobre la suficiència constitucional de l'embrió que entronca perfectament amb la concepció científica de la vida i de l'embrió, demostrada unes dècades més tard. Segons Zubiri la realitat és substantivitat i la substantivitat és suficiència constitucional. D'acord amb la idea de Zubiri actualment és més urgent que mai distingir entre personèitat i personalitat. Els avenços de la genètica i de la biologia cel·lular permeten avui afirmar que el zigot és una realitat clarament distintiva, i que ella ja posseeix l'essència del nou ésser. Per tant l'embrió, des d'una cèl·lula, és substantivament el nou ésser i ha de ser considerat com una realitat dotada de suficiència constitucional. La personèitat ha d'entendre's com un element substancial de l'home, dependent del genoma comú, patrimoni de l'espècie i comú a tots els éssers humans, mentre que la personalitat és quelcom que es construeix addicionalment de forma individual.»

Nosaltres només hi podem afegir que trobem molt encertades aquestes reflexions. Aquí podríem citar Louis Martin, pare de santa Teresa de l'Infant Jesús: la pèrdua de la raó a les seves velleses és clar que no el va fer perdre pas la seva dignitat de persona, i no és improcedent que per les seves virtuts hagi estat beatificat per l'Església, encara que tingués demència una temporada de la seva vida.

Des del carrer

MARIA VALENCIA, PRESIDENTA DEL MCECC

«El que es viu de colònies no s'oblida mai»

Samuel Gutiérrez

Més de 20.000 infants han pogut gaudir aquest estiu d'alguna de les 400 activitats que ha organitzat el Moviment de Centres d'Esplais Cristians de Catalunya (MCECC) i la Fundació Pere Tarrés. En les colònies, rutes o casals d'estiu els infants troben un espai privilegiat per créixer en valors i formar-se com a persones. Al capdavant del MCECC, Maria Valencia (Sant Boi de Llobregat, 1977) ens desvetlla alguns secrets d'aquesta proposta educativa tan arrelada a casa nostra.

L'estiu és per al MCEC un temps fort d'activitat: casals, colònies, campaments, rutes... Podem fer ja una mica de balanç?

Estem molt contents. Durant aquest estiu hem organitzat més de 400 activitats adreçades a prop de 20.000 infants. Tot i el volum gran d'activitats i xifres no hi ha hagut fins ara cap gran incidència. El que més ens satisfà és que 2.500 nens i joves en situació de risc social han estat becats per la Fundació Pere Tarrés gràcies a la campanya «Cap infant sense colònies». És un motiu d'alegria perquè hem pogut cobrir el 100% de les sol·licituds. A més, juntament amb les propostes més inclusives, enguany també hem organitzat, sobretot durant el mes d'agost, diverses activitats específiques per a la infància més vulnerable, activitats totalment de caire social, i l'experiència ha estat molt positiva.

Per què és important que «cap infant estigui sense colònies»?

Poder oferir un referent estable i un entorn organitzat a nens que vénen de realitats problemàtiques, i allunyar-los durant uns dies del soroll emocional en què viuen és molt enriquidor per a ells. Ni Gran Hermano té el nivell de risc d'aquest tipus d'activitats, però l'experiència ens demostra que acaben sent un èxit. Són infants que necessiten el

que necessiten els altres nens: relacionar-se amb els altres, jugar, tenir un certs hàbits d'higiene i alimentació... L'últim dia tothom plora, perquè ningú no vol tornar a casa.

Són aquestes activitats un espai privilegiat per a l'educació?

Sí, perquè es tracta d'una educació integral. Eduques totes les dimensions humanes de la persona: la dimensió social, la dimensió emocional i afectiva, la dimensió ambiental, la dimensió cognitiva, la dimensió física i també la dimensió transcendent, que en el nostre cas està vinculada a la fe cristiana. L'eina privilegiada per treballar totes aquestes dimensions és el joc. També s'educa a través del quotidià, del propi grup, o del mateix entorn, que també aporta al seva identitat.

Són experiències que poden marcar decisivament la vida dels infants?

El que es viu a l'esplai i a les colònies no s'oblida mai. I encara diria més, determina molt l'estil de persona en què t'acabes convertint. El que es viu de colònies no es viu enlloc més. Això és fantàstic!

Què aporta la fe cristiana a la vostra proposta d'educació en el temps lliure?

Tots tenim la dimensió transcendent, vinculada o no a l'opció cristiana, i és una dimensió que cal desenvolupar. En els nostres centres aquesta dimensió es treballa des de l'humanisme cristià. Cada centre treballa la fe d'una manera diferent, però tots ells coincideixen a oferir el model de Jesús i els valors cristians, que d'altra banda són molt saludables, com a referent de vida. En aquest sentit, les activitats d'estiu, pel context i el temps en el qual es desenvolupen, es presten més a treballar aquests temes.

Pensant-ho millor

Joan Godayol
Bisbe emèrit
d' Ayaviri (Perú)

Ensenyances magistrals

En temps de revolucions del pensament canviant, de desprestigi dels polítics i de desproporcions econòmiques, em ve a la ment el genial mestre dels darrers que vénen a ser els primers en moltes coses. És a dir, que el tercer món ensenya el primer.

A tall d'exemple, aquí teniu dues constatacions de la meua llarga trajectòria peruana. Una salutació molt antiga dels inques era: *Ama sua, ama kella, ama llulla* («No siguis lladre, no siguis drogo, no siguis mentider»), a la qual es contestava: *Hinallataj campas* («Igualment t'ho dic a tu»).

En l'escenificació incaica de *l'intirraymi*, que cada any se celebra en el *sacsaygüamán* de Cusco, l'alcalde de la ciutat s'adreça a tot el poble amb aquella mateixa salutació (*Ama sua...*) a la qual tots contesten: «Igualment t'ho diem a tu.» Bonic exemple que fa pensar... En temps de la revolució-cop d'Estat que va fer el general Velasco Alvarado al Perú hi va haver de tot. Desencerts, com la reforma agrària mal gestionada per no haver preparat adequadament els camperols, però també encerts, com la reforma educativa, amb el reciclatge i posada al dia dels professors, la creació de noves modalitats d'educació tècnica i, particularment, la cura i respecte cap a les cultures i llengües autòctones minoritàries (quítua, aimara i d'altres dels nadius de la selva), que eren equiparades al castellà com a llengua oficial. Això ens va donar peu a continuar incorporant en la litúrgia catòlica aquestes llengües vernacles, sense haver d'esperar els tràmits de «llicències vaticanes». El que era important, més que la legalitat, era en tot moment servir el Poble de Déu com es mereixia, en cristià i a exemple de Jesús de Natzaret. Tal vegada, en el que he exposat, hi pugui haver algunes semblances actuals o alguna llumeta que ens pugui il·luminar en aquest avui de la història de salvació dins l'àmbit familiar, polític-social i eclesial.

Rauxa

Els fruits d'una mentalitat

Avui les diferències entre poble i ciutat són cada vegada més difuses. La dinàmica del món urbà s'ha imposat arreu, fins a l'últim racó. Malgrat els beneficis que el món rural ha rebut en aquest procés, pel camí hem perdut coses importants. No es tracta de reivindicar ingènuament un passat utòpic, sinó de veure que hem perdut una manera de fer d'una gran validesa.

Tradicionalment les persones que treballaven al món rural sabien que no tenien un control sobre tot. Malgrat totes les previsions humanes que es poguessin fer, el risc, la desgràcia, sempre era una possibilitat real. La natura donava fruits, que calia esperar amb paciència, però també podia

ser inesperadament cruel. Tothom sabia que les persones no som autosuficients. En un món urbà, en canvi, sense contacte directe amb la creació de Déu, envoltats només de creació humana, la percepció del risc i de la pròpia feblesa s'esvaeix. Llavors hi ha el perill de creure's autosuficient, d'imaginar-se que si un ho vol tot és possible. La torre de Babel, símbol d'aquest orgull neci, l'escriptura la situa expressament en una gran ciutat. Aquesta mentalitat inconscient, que no reconeix la persona com un ésser limitat, que creu que per sobre d'ella no hi ha res més, ha guanyat la batalla. La crisi actual té les arrels en aquesta ceguera. Pot ser l'ocasió perquè ens caigui la bena dels ulls?

Eduard Brufau

